

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 7

SAYI : 75

MART 1968

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Standard Uygulamasında gönüllü yardımcılar ...	3
ISO Başkanı Faruk A. Sünter'in Milletlerarası Standardizasyon Teşkilâtı üyelerine mesajı ...	4-5
TSE Haberleri ...	6-13
TSE Laboratuvarlarında Mart ayı çalışmaları ...	14-15
Motorlu araçlar fren balataları Standardı ...	16-17
Paraguay Millî Teknoloji ve Standardlar Enstitüsü ...	19
Standard Dünyasından haberler ...	21
Tarımsal ürünlerde standard öncesi tedbirler ...	22-23
Kişilik ...	25
TSE Salonlarında ...	27
Summary Of Contents ...	29-32

NECATİBEY CADESİ
ANKARA

31 Mart 1968 tarihinde basılmıştır.

AYIN İÇİNDEN

Ay içinde, Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin isteği üzerine, Standardlar ve Kadınlar konusunda bir konuşma yapılmıştır. Bu önemli konunun sunulduğundan sonra, bazı sorulara da cevaplar verilmiştir. Konferansın metnini iç sayfalarımızda sunuyoruz. Başyazarımızın yazısı da bu konuya başka bir açıdan bakan bir yazıdır.

ISO Başkanlığı görevine başlayan Faruk A. Sünter'in başkanlık bildirisi TSE'ne de gelmiştir. Bu bildirinin metni de bu sayımıza alınmıştır.

TSE Teknik Kurulu ay içinde iki kez toplanmış ve 10 standard kabul etmiştir.

Bu sayımızda, tarımsal ürünlerde standard öncesi tedbirler üzerinde duran bir yazı yayınlıyoruz. Bundan sonraki sayılarımızda bu gibi yazılar vermeğe çalışacağız.

Mart ayında yapılan laboratuvar çalışmalarına da bir yer ayırmış oluyoruz. Daha önceki sayılarımızda da verdiğimiz çalışmalarını yansıtan bu yazıları gelecek sayılarımızda da yayınlayacağımızı umuyoruz.

STANDARD

Faruk A. SÜNTER

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilâtı (ISO) Başkanlığına seçilmiş ve yeni görevine yılbaşından itibaren başlamış bulunan Faruk A. Sünter, bu münasebetle Teşkilât üyelerine bir mesaj göndermiştir.

Üç yıllık dönemler için işbaşına giren ISO Başkanlarının, görevlerini devraldıkları sırada bu şekilde mesaj yayınlamaları bir gelenek şeklinde devam etmektedir.

Yandaki resimde, İngilizce, Fransızca ve Rusca dillerinde tertiplenmiş bulunan 4 sahifelik mesajın kapak kısmı görülmektedir.

STANDARD, ISO Genel Sekreterliğinin 21 Mart 1968 tarihli mektubu ile bütün ISO üyesi ülkelere ve ilgili milletlerarası kuruluşlara göndermiş bulunduğu bu mesajı, aşağıda aynen yayınlamaktadır.

Yeni Görevine Başlaması Dolayısıyla

ISO BAŞKANI FARUK A. SÜNTER'İN MİLLETLERARASI STANDARDİZASYON TEŞKİLÂTI ÜYELERİNE MESAJI

Moskova'da benden esirgemediğiniz itimat oylarınızla seçilmiş olduğum Başkanlık görevini devraldığım şu sırada, bana bahsetmiş olduğunuz müstesna şereften ötürü hepinize minnet ve teşekkürlerimi sunmak isterim.

ISO gibi dünya çapındaki bir teşkilâtın sorumluluğunu taşımanın önemi tamamen müdrikim. Bahusus, benden önce bu görevi deruhte eden çok muhterem ve değerli seleflerimin ortaya koymuş buldukları hamleleri göz önüne getirince, sorumluluğumun derecesi daha açık olarak belirmektedir.

ma
lar
bu
tir
he
üy
ar
yo
al
de
ha
la

k
r
l
c

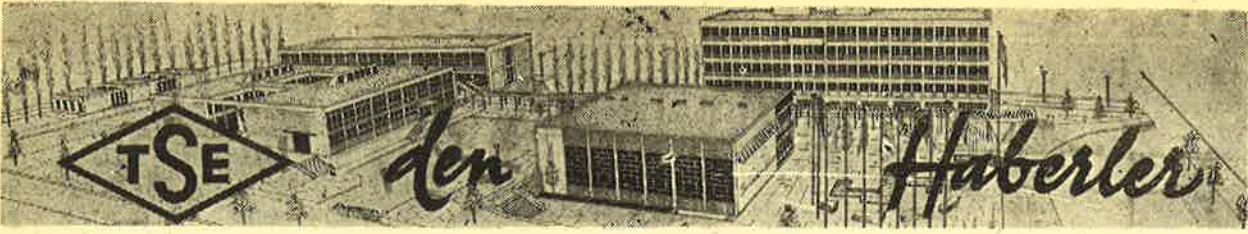
Millî görevler, sadece Başkanın veya sorumlu bir grubun çabaları ile değil, ancak bir ekip çalışması sonucunda başarılabilir. Bu amaçla, üzerine düşen görevleri daha iyi bir şekilde yapabilmesi için Genel Sekreterliği kuvvetlendirmek gerekecektir. Buna paralel olarak, milletlerarası teknik sekretaryaların ahenk içinde çalışması ve bizim de üye ülkelerden ve kardeş örgüt IEC'den tam bir işbirliği sağlamak amacı ile elimizden geleni yapmamız lazımdır. Bu vesile ile Moskova'daki Genel Kurul toplantısında bütün ülkelerin hükümetlerine bir çağrıda bulunarak, dünyadaki gelişmenin yanı sıra, millî ve milletlerarası standardizasyon çalışmalarının geliştirilmesini sağlayacak her türlü tedbirin alınmasının istenmesine karar verilmiş bulunduğunu hatırlatır, bu karara uygun olumlu tedbirleri almaya başladığınızı umduğumu burada belirtmek isterim.

ISO Konseyi üyelerinin ve özellikle Başkan Vekili Mr. Binney ile Muhasip Üye Mr. Hentsch gibi belirli sorumlulukları yüklenmiş arkadaşlarının işbirliği ile Genel Kurul toplantısında târifi yapılan ilerleme yolunda ISO'nun yol almasını sağlayacak her türlü ekonomik veya malî tedbirin gözden ırak tutulmayacağına ve bu hedefe varabilmek için herbirinizin bize destek olacağına emin bulunuyorum.

Bana gelince; 1967 Genel Kurulu tarafından verilen görevi başarmak için elimden gelen gayreti göstereceğime sizleri temin etmek isterim. Beni bu konuda destekleyeceğinize de inanıyor ve size şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

Ancak bu inanç sayesinde ki, ISO'nun ümit vaadeden geleceğine güvenle bakabiliriz.

Handwritten signature

Mart ayında iki toplantı yapan TSE Teknik Kurulu 10 Türk standardını daha kabul etti

A — Teknik Kurul, ay içindeki toplantılarından ilkinin 6.3.1968 tarihinde yaptı. Gündeminde, geçen toplantıda görüşülemeyen iki tasarısı beş yeni tasarısı bulunuyordu. Yapılan görüşmeler sonunda, «Portland Çimentosu ile klinkerlerine ve Portland çimentosu betonuna karıştırılacak uçucu küller», «Uçucu küllü Çimento» ve «Motorlu Araçlar Hidrolik Fren Donanımı için İkaz Işıklı Emniyet Cihazları» tasarılarının gün demde bırakılarak bir iki hususun ikmalen öğrenilmesi uygun bulundu. Bundan sonra yapılan görüşmeler sonunda:

1 — Bakır - Nikel - Çinko Alaşımının Sınıflandırılması (ISO/R.430) :

(Classification of Copper - Nickel - Zinc Alloys) tasarısı standard olarak kabul edildi. Metalurji Hazırlık Grubunca getirilen bu çeviri standardın kapsamına «biçimlenebilen (haddelenebilen, preslenebilen, dövülebilir) bakır - nikel - çinko alaşımlarının kimyasal bileşimleri ile yarı mamul çeşitleri» girmektedir.

B — Teknik Kurul'un ikinci toplantısı 20.3.1968 tarihinde yapıldı. Gündemde bir standardın değiştirilmesi tasarısı ile 12 standard tasarısı bulunuyordu. TS 453 «Gazbeton Malzeme ve Yapı Elemanları» standardının 1. 2. 3. maddesinin değiştirilmesi kabul edildikten sonra öbür maddelere geçilmiştir. Yapılan görüşmeler sonunda aşağıdaki standardlar kabul edilmiştir:

2 — 1000 Voltun üstündeki Alternatif gerilimlerde kullanılan geçiş İzolatörleri (busingler) — (Bushings for alternating voltages above 1000 V) : IEC'nin 197 sayılı rekomandasyonunun çevirisi olan bu standard tasarısına göre, geçiş izolatörü «duvar, kazan kapağı v.s. gibi bir bölmeden iletkenin yalıtılmış olarak geçmesini sağlayan ve bölmeye tes-

bit olunabilen izolatördür.» Standard, elektrik teçhizatı, makinaları, transformatörleri ve tesislerinde yalnız başına kullanılır veya aynı zamanda bunların tamamlayıcı bir parçası olarak sağlanması gereken; elektrik özellikleri etkilenmeden ve sadece ayrı olarak denenebilen geçiş izolatörlerine uygulanır.

3 — Prese kil drenaj künkleri — (Clay drain tiles) — İnşaat Hazırlık Grubunca hazırlanan standarda göre, kil drenaj künkleri, «drenaj işlerinde kullanılmak üzere, Kıl, Kılıklı Şist (şeyl) ve Ateş Toprağından veya bunların karışımından yapılarak gereği gibi pişirilmiş, yuvarlak kesitli, her iki ucu düz (ambuatmansız), gözenekli (poröz) künklerdir.» Standard, «sırlı, sırsız kil kanalizasyon boruları ve elle imal edilen her türlü künkler dışındaki kil drenaj künklerinin tümünü» kapsamaktadır.

4 — Bakır Alaşımından Yapılmış Yuvarlak Yaylık Teller (Round spring wire of copper alloys) — Metalurji Hazırlık Grubunca hazırlanan standarda göre, yuvarlak yaylık tel, «Çeşitli yayların yapılmasında kullanılan ve özellikleri standardda gösterilen yuvarlak kesitli bir malzemedir.» Standard, 0,07-17 mm arasında değişen yuvarlak yaylık telleri kapsamaktadır.

5 — Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları — Silisyum Dioksit Miktarının Tayini (Methods of Chemical analysis of manganese ores determination of silicon dioxide) ISO/R.311 işaretli belgelerin çevirisi olan standard bir usul standardıdır.

6 — Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları - Baryum Oksit Miktarının Tayini (Methods of Chemical analysis of manganese ores determination of barium oxide content) - ISO/R.548 sayılı belgesinin çevirisi olan bu standard da bir usul standardıdır.

7 — Mangan Cevherlerinin Kim-

yasal Analiz Metodları - Çinko Miktarının Tayini (Methods of chemical analysis of manganese ores determination of zinc content) - ISO/R.551 sayılı belgenin çevirisi.

8 — Çeliklerin Kimyasal Analiz Metodları Toplam Karbon Tayini - Oksijen Tayininde yakıldıktan sonra uygulanan gravimetrik metod (Chemical analysis of steels determination of total carbon - gravimetric method after combustion in a stream oxygen) - ISO/R.437 sayılı belgenin çevirisi olup «analizi yapılan numunenin, oksijen akımında yakıldıktan sonra çelikte bulunan toplam karbonu tayin etmek için uygulanan gravimetrik metodu» açıklamaktadır. Bu standard, karbon miktarı % 0,1 den fazla olan çeliklere uygulanır. Analiz numunesi, saf oksijen akımında 1200-1300° C da ısıtılarak yakılır. Çelikte bulunan karbon, oksijenin etkisiyle karbon dioksit dönüşür. Gerekiirse eritici bir madde katılabilir.

9 — Çeliklerin Kimyasal Analizleri Gravimetrik Metolla Toplam Silisyum Tayini (Chemical analysis of steels determination of total silicon - gravimetric method) - ISO/R.439 sayılı belgenin çevirisi olan bu standard, çeliklerde toplam silisyum tayinine yarayan gravimetrik bir metodu açıklamaktadır. Bu metod, silisyum miktarı % 0,10 dan daha az olmayan çeliklere uygulanabilir. Bu metod, bileşiminde volfram, tantal ve niyot bulunan çeliklere uygulanmaz.

10 — Kalay Bronzları ile Özel Kalay Bronzlarının Sınıflandırılması (Classification of tin bronzes and special tin bronzes) — ISO/R.427 işaretli belgenin çevirisi olan bu standard, ticari mal olarak piyasaya sürülen, biçimlenebilen (haddelenebilir, çekilebilir ve dövülebilir) kalay bronzları ile özel kalay bronzlarının kimyasal bileşimleri ile yarı mamul çeşitlerine dairdir.

Yeni Yayınlanan Türk Standardları

No.	Adı	Fiatı
TS. 365	Maden Kömüründe Volümetrik Metotla Rutubet Tayini	2.—
TS. 371	Bilyalı ve Makaralı Yatakların Statik Yük Değerlerinin Tayini Metotları	3.—
TS. 398	Boyalı ve Baskılı Tekstil Mamüllerinin Ter Hashgının Tayini	2.—
TS. 399	Boyalı ve Baskılı Tekstil Mamülleri Boyalarının Su Damlası Hashgının Tayini	2.—
TS. 400	Boyalı ve Baskılı Tekstil Mamüllerinin Peroksit Yıkama Hashgının Tayini	2.—
TS. 415	Plâka Metodu ile Tâ-yin Edilen Isı İletkenliğinin Yapıda Kullanılması için Hesap Değerinin Bulunması	3.—
TS. 425	Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metotları, Alüminyum Oksit Tayini	3.—
TS. 426	Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metotları, Toplam Mangan Tayini	4.—
TS. 427	Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metotları, Bakır Tayini	3.—
TS. 442	Zırnık	5.—
TS. 448	Plâstikler, Belirli Bir Huniden Akabiden Kalıplanacak Plâstik Maddelerin Görünür Yoğunluğunun Tayini	2.—
TS. 449	Plâstikler, Belirli Bir Huniden Akmayan Kalıplanacak Plâstik Maddelerin Görünür Yoğunluğunun Tayini	2.—
TS. 465	Kirli Yün Balyalarından Temiz Yün Oranının Tayini için «Core» Cihazı ile Nüme Alma	4.—
TS. 469	Yün İpliklerinde Nemlilik Tayini ve Kondisyonlama	3.—
TS. 476	Topslarda Dietil Eterde Çözünebilen Maddelerin Tayini	2.—
TS. 478	Topslarda Diklor Metanda Çözünebilen Maddelerin Tayini	1.—
TS. 504	Kâğıt Yaprakların Ge-nişliği	2.—
TS. 506	Yazı Kâğıdı ve Bazı Baskılı Kâğıtların Hazır Formaları	3.—

«Duvar Tuğlaları» Standardı Tamamlanıyor

TSE İnşaat Hazırlık Grubu tarafından düzenlenen ve ilgililerin katıldığı toplantıda konu gözden geçirildi

Memleketimizde inşaat sektörünü çok yakından ilgilendiren ve önemli bir inşaat malzemesi olan «Duvar Tuğlaları»nın Türk Standardları Enstitüsü tarafından standardlaştırılmakta olduğunu, bu sayfaları izleyen okuyucularımız hatırlayacaklardır.

TSE İnşaat Hazırlık Grubu, «Harman Tuğlaları» ve «Fırın (Fabrika) Tuğlaları» olarak iki bölümde hazırladığı tuğla standartları tasarımlarını, son safhada kabul için Teknik Kurul'a sunmadan önce, ilgili bütün bilimsel ve teknik kuruluşlarla, Devlet ve Özel Sektör temsilcileri önünde bir defa daha gözden geçirmeyi uygun görmüş ve bu amaçla 19 Mart günü TSE Merkezinde bir toplantı düzenlemiştir.

Toplantıya, İ. T. Ü. nden Sina Berköz, İ. T. Ü. Mimarlık Fakültesi Yapı Araştırma Kurumu'ndan Ruhi Kafescioğlu, Sanayi Bakanlığı temsilcisi Salih Köksal, Bayındırlık Bakanlığı temsilcisi Vedat Demirkol, İmar ve İskân Bakanlığı temsilcisi Saffet Veziroğlu, Ankara Belediyesinden M. Salih Torunyun, T. Odalar Birliğinden Ali Gülen, İstanbul Sanayi Odası'ndan Kenan Kaptan, Kılıçoğlu Firmasından Murat İnce, Sümerbank Kütahya Keramik Sanayii Müdürü Adil Özsoğuk, Çift Yıldız Firmasından Dündar Bacacı Gölbaşı Tuğla Fabrikasından Mümtaz Yağcıoğlu, Topel Firmasından İsmet Kaptan ve Ekmekçioğlu Firmasından Ahmet Ekmekçioğlu ile Remzi Ülker katılmışlar; TSE'den Genel Sekreter Velid İsfendiyar ve İnşaat Grubu Başkanı Erol Yaltkaya, üyeler Çoşkun Hısım, Dr. Rahmi Tokar ile Grup Raportörü Kemâl Ölger hazır bulunmuşlardır.

Genel Sekreter V. İsfendiyar'ın toplantıyı açış konuşmasından sonra Erol Yaltkaya'nın yönetiminde görüşmeler başlamış ve sonuç olarak:

a) Tuğla standartlarında tesbit edilen boyutların, gerek ölçüler ve gerekse ısı faktörü yönlerinden, yine TSE'ce hazırlanan «Modül» standardına göre ayarlanması;

b) Tuğlaların basınç dayanımının, «Briket» ve «Gazbeton Yapı Elemanları» standartlarına göre ayarlanması ve alt limitlerin bunlara göre tesbit edilmesi; hususları teklif edilmiştir.

TSE İnşaat Hazırlık Grubu, bu düşüncelerin ışığı altında tasarımları tekrar gözden geçirecek ve Teknik Kurul'a sunacaktır.

Yün Halı İplikleri Standardlaştırılıyor

Türk Standardları Enstitüsü Tekstil Hazırlık Grubunca, «İlmelek Yün Halı İplikleri» adı altında hazırlanmış bulunan standard tasarımı, 20 Mart günü TSE Merkezinde düzenlenen bir toplantıda, bütün ilgililerce görüşme konusu yapılmıştır.

Toplantıya, TSE Başmüaviri İbrahim Kutlutun'ın Başkanlığında, Ticaret Bakanlığında Necdet Çınar yılmaz, Sümerbank Yünlü Sanayii Müdürü Meliha Özgirgin, Sümerbank Halıcılık Müessesesinden Şükrü Lâçın, İstanbul Ticaret Odasından Halil İ. Türkoğlu ve Gülten Akarı, Kayseri Ticaret Odasından Şaban Gümüşçü, Kayseri Sanayi Odasından Ahmet Topçuoğlu, Eskişehir Ticaret ve Sanayi Odasından Ahmet İplikçi, Konya Ticaret ve Sanayi Odasından Necati Çekirdekçi Uşak Ticaret ve Sanayi Odasından Memduh Uşaklıgil Osman Tarakçioğlu ve Hulûşî Karakaya, Isparta Ticaret ve Sanayi Odası Umumi Kâtibi Ahmet Ayyıldız, Ege Bölgesi Sanayi Odasından Osman Sezik ile TSE Tekstil Hazırlık Grubundan Dr. Nihat Mumcu, Zehra Özgür ve Laboratuvar Müdürü Argun Dağcıoğlu katılmışlardır.

Hazırlık Grubu tarafından son şekli verilmiş bulunan standard tasarımı genellikle uygun görülmüş ancak, ipliklerin yıkama ve sürtünme hazırlıklarının açık renklerde 3-4 olması, iplik harmanlarından % 10 oranında tiftik elyafı kullanılabilmesi gibi hususlarda yapılan teklifler, kabul edilmiştir. Tasarı bu şekliyle Teknik Kurul'a sunulacaktır.

Diğer taraftan, yüksek kaliteli halı imâl edebilmek için, yün ipliklerin, yüzde yüz yapağıdan yapılması zorunluğu bir defa daha belirtilmiş ve ham olarak ihraç edilmekte olan yapağılarımızdan, halılar için ihtiyaç duyulan miktarının bu işe tahsis edilmesi konusunda ilgililerin uyarılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca halı ipliğinde kullanılan «Kasapbaşı» yünlerinin üretim metodlarında gerekli işlâhatın yapılması yönünden de Hükümetin yardımcı olması, dilekler arasında yer almıştır.

« Standardizasyon Ve Ev Kadını »

Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin toplantısında konuşan Sünter, Dernek üyelerini standard uygulanmasında yardıma davet etti

Dernek Başkanı, Konuşmacıyı üyelere takdim ederken

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı ve Türk Standardları Enstitüsü Başkanı Faruk A. Sünter, Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin, 19 Mart Salı günü Ankara'da, Klob-X Salonlarında düzenlediği toplantıda, «Standardizasyon ve Ev Kadını» konulu bir konferans vermiştir.

Standardizasyonun, tarım ve endüstri alanlarındaki faydaları ve olumlu etkilerinin yanı sıra, günlük alışverişlerdeki önemini de göz önünde bulunduran Dernek, genellikle ev kadını tarafından yürütülen bu faaliyetlerle standardizasyon arasında, ki ilişkileri ele alan bir konuşma yapmasını Faruk A. Sünter'den rica etmiştir.

Yukarıda belirtilen günün akşamı saat 18.00 de düzenlenmiş bulunan sohbet toplantısında ilk sözü Üniversiteli Kadınlar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ferihan Gürsoy almış ve misafirlere «Hoş geldiniz» dedikten sonra, Faruk A. Sünter tarafından yapılacak olan konuşmayı bildirmiş ve konuşmacıyı takdim ettikten sonra, Dernek adına kendisine teşekkürlerini bildirmiştir.

Sünter'in konferansını, aşağıda sunuyoruz:

«Sayın Başkan, Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin Değerli Üyeleri;

Herşeyden önce, Sayın Başkan'ın iltifatkar sözlerine, teşekkürlerimi sunarım. Hazırlanmış olduğum konuşma, bir tebliğ olmaktan çok, «Standardizasyon ve Ev Kadını» ko-

nusunda bir sohbet niteliğindedir. Çünkü, bilindiği gibi standardizasyon konusunu sizlere, böyle bir lozalde, bu şartlar altında ve bu kadar kısa bir süre içinde derinliğine anlatmak imkânı yoktur. Bu sebeple, konu hakkında daha fazla bilgi edinme isteklerinizi göz önünde bulundurduk ve sizlere broşürler dağıttık. Bu broşürler, normal olarak, böyle bir konuşmanın giriş bölümünü teşkil etmektedirler.

Diğer taraftan, bu konferansın konusu, Sayın Başkanınız ile konuşmamız sırasında kendileri tarafından tesbit edilmiştir. Halbuki bu görüşte topluluğunuz, ev kadını olmaktan çok memleketin aydın topluluğudur. Yalnız Üniversite mezunu olma niteliği üzerinde dursak bile temsil ettiğiniz zümre, Atatürk'ün kadın haklarına ve memleketin yüküselmesinde sizlere verdiği rolleri en iyi şekilde hak ederek, bugün önemli görevler yüklenmiştir. Onun için, huzurunuzda ev kadınlığı vasfı ikinci plânda yer almaktadır. Fakat, öyle umuyorum ki, bu konuşmamızda kadının müşterek vasfı, yani standard vasfı dediğimiz tarafı üzerinde durmamız faydalı olacaktır.

Standardın ev kadınına faydaları nelerdir? Bu, gerçekten önemli bir konu. Ancak bu arada, hâlâ tesiri altında bulunduğum bir olayı burada anlatmadan geçemeyeceğim. Bir ay kadar önce İsviçre'de idim, O sırada bütün radyolar, televizyonlar ve gazeteler, tek bir konuyu işliyorlardı: Berne Kantonu ile Soleur Kantonunda, kadına seçme hakkının tanınması için yapılacak plebisit. So-

nunda, Berne Kantonu küçük bir farkla bu hakkı kabul etti; Soleur ise reddetti. Halbuki bizde, biliyorsunuz bugün kadın haklarının kabulünün 34. yıldönümündeyiz ve Türk Kadını, her yerde erkeğin yanında; hattâ pek çok yerlerde daha üst kademelerde görev yapmaktadır. Türk Standardları Enstitüsünün kadrosunda, yarımından fazla kadınlar teşkil etmektedir.

Bu küçük başlangıçtan sonra izin verirseniz konuya geçelim. Standardizasyon denince, malda ve hizmette bir örneklik anlıyoruz. Bileğimde, boyutlarda ambalajda bir örneklik. Ev kadını olsun; ev erkeği olsun - bu deyim de kullanalım da aramızda hiçbir anlaşmazlık kalmayın. Evin sorumluluğunu üstüne alan kimse, zamanının büyük bir kısmını çarşıda, pazarda geçirir. Tabiiyle, eldeki bütçe imkânlarına göre evin ihtiyaçları sağlanacak ve en çok mal, en ucuza alınırken, kalite de de aldanmamaya dikkat edilecektir. Bu faaliyette ev kadınına veya ev erkeğine yardımcı olan çalışma kollarından en önemlisi işte standardizasyondur: Alıcıya, vasıfları önceden belirtilmiş, ona göre hazırlanmış, fiattan başka mukayeseye yer kalmamış malları piyasaya çıkartmak genellikle sohbetlerinizde sık sık geçen, «Bu kumaş aldım, çekmez dediler; halbuki yıkınca düdüğü gibi kaldı...», «üttüydü sürer sürmez büzüldü...» «üst sırasına aldanıp aldım, alt sıraları bozuk çıktı» gibi konuşmalar, o konuda bir standardizasyon noksanlığının belirtileridir. Orada, standardizasyonun imdadına yetişmesi gerekir. Standardçıların

tek emeli, alış . verişte halkı aldanmaya karşı korumaktır.

★

Standardlar kimler tarafından, nasıl yapılır; nasıl uygulanır?

Biraz da bu konudan söz edelim. Standard, biraz önce de belirttiğim gibi, malda ve hizmette bir örneklik eşitlik, bütün ayrıntılarıyla aynı so. nucu verecek yeteneklik demektir. Bu özellikler, konu ile ilgili uzmanların uzun ve derinliğine çalışmalar yaparak hazırladıkları bir takım belgelerle ortaya konulur. Biraz önce belirttiğim gibi standardı yapılacak konunun vasıfları, boyutları, am. balaşi ve bu hususların kontrolde anlaşılabilmesi için ne şekilde test. ler yapılacağı o belgede gösterilir. Bu, ilgili konunun birnevi kanunu, nizamı olur.

Standardları hazırlamak için ça. lışanların önlerinde, genellikle daha önceden yapılmış bazı standardlar vardır . Tıpkı, bir kanunun hazırlanmasında, daha önce yapılan kanunların örnek alınışı gibi . Diğer taraftan sonuçların kontrolü için laboratuvar imkânlarının da mevcut olması gerekir.

Bu iki imkânı elde bulundurmamak suretiyle işe başlayan standardlar konunun Dünya çapındaki etüdünü yaparken, Dünya literatürünü ve çeşitli uygulamaların sonuçlarını göz önünde bulundurulur. Daha sonra memleketimizin özelliklerini de tes. bit ederek, hazırlayacakları belgeyi bir tasarı halinde düzenlerler. Bu tasarı, bir taraftan ilmi yönden ince. lenmek üzere Üniversitelere, ilgili bi. lim kuruluşlarına ve TSE laboratuvarına gönderilir; diğer taraftan da standard konusu ile ilgili imalatçılar, satıcılar ve kullanıcılara yollanmak suretiyle onların da görüşleri alınır. Bu, birçok yerden gelen mütalâalar gözden geçirilir, ona göre gerekli rötuşlar yapılır ve bundan sonra meydana gelen son şekli ile tasarı, yetkili TSE kurullarının tasvibine mazhar olursa bir standard elde edilmiş olur.

★

Standardlar, herkes tarafından yapılabilir. Meselâ, kendine ve mallarına güvenen bir fabrika, bir çift. lik, herhangi bir konuda üretimde bulunan bir kimse şayet, devamlı olarak aynı vasıfta mal çıkarabili. yorsa, bu güzel çalışmasının maddî sonucunu da elde edebilmek için, malını bir marka altında piyasaya sürer ve böylelikle diğerlerinden olan üstünlüğünün sağladığı avantajlar. dan maddî olarak yararlanmış olur. Böyle çalışanlar mutlaka ile standarda dayanır. Bunlar kendilerinin patentleri olabileceği gibi doğrudan doğruya bir topluluğun, oda, borsa, dernek, birlik gibi bir teşekkülün standardları da olabilir. Diğer taraf.

tan, firma bir millî standarda dayan. mış olabilir; bu millî standard kendi millî standardı olabileceği gibi, bir yabancı memleketin millî standardı da olabilir; veyahut, birçok memle. ketlerin bir araya gelerek hazırladıkları bir bölgesel standard ve niha. yet milletlerarası bir standard da olabilir. Görüyorsunuz ki, fertten başlayarak milletlerarası seviyeye kadar çeşitli kademelerde standard. lar vardır.

Yapılmış olan standardları kim. ler, ne şekilde uygular?

İlk önce, firmalar, kendilerine güveniyorlarsa, markalarını altında mallarını garanti etmişlerse, hiçbir mecburiyet olmaksızın standardları istiyerek kendileri uygulayabilirler. Standardları uygulayacak olan firmaların işletmelerinde bir kalite kontrol teşkilâtı kurarlar ve bu teşkilât marifetiyle, imalatın her safhasında, standardlara uyulup uyulmadığını kontrol ederler. Bildiğiniz gibi bir. çok mallar, bir garanti belgesi ile birlikte satılır. Bu garanti belgeleri, o malın imalat sırasında ve daha sonra, standardlara göre kalite kont. rollarının yapıldığını ifade ederler.

Bir standard mecburi olarak yü. rürlüğe konduğu takdirde bunun kontrolünü Devlet yapar. Devlet, kontrol teşkilâtı vasıtasıyla piyasa. da mecburi yürürlükteki standardlar la ilgili malları kontrol eder ve stan. dardlara uygunsuzluk tesbit edildiği takdirde o malın satışı menedilir ve hattâ o malın imâl edenler ve sat. anlar mahkemeye verilmek suretiyle. le cezalandırılır.

Uygar memleketlerde genellikle mecburi standard sistemi yoktur. Yalnız halkın sağlığı ve emniyet ko. nularında mecburi standardlar göze çarpmaktadır. Bu memleketlerde alış. veriş münasebetleri o hale gelmiş. tir ki, standardlara uyma mecburi. yetini toplum esasen kendi içinde hissedip düzenlemiştir. Bugün B. Amerika, İngiltere, Fransa, İsviçre, Belçika, Hollanda... hülâsa bütün ileri uygar memleketlerde, kalite mal üretiminin dayandığı temel, Stan. dard Enstitüleri tarafından hazırlan. nan standardlardır. Bugün 56 mem. lekette, bizim Türk Standardları Enstitüsü'ne benzer kardeş standard kuruluşları vardır. Bunların fede. rasyonu Cenevre'dedir ve Dünya çap. ında milletlerarası standardların yapılmasına çalışır. Kısaca ISO deni. len bu kuruluşun tam adı: Milletler. arası Standardizasyon Teşkilâtı'dır ve TSE 1955 denberi bu teşkilâtın üyesidir.

İleri memleketlerde standardla. rın gereği gibi uygulanmasını, tü. keticî dernekleri sağlamaktadır. Ge. nellikle hanımlar tarafından kuru. lan bu dernekler bu gün o kadar kuv. vetli hele gelmiştir ki, Milletlerarası Standardizasyon Teşkilâtı (ISO) bile bu derneklerle işbirliği yapmak, on. lardan alacakları tüketicî isteklerine

göre standardlar hazırlamak yoluna girmişlerdir. Bu dernekler çeşitli yayın. ları ile, radyo konuşmaları ile, üyelerine hangi malları alacakları husu. sunda yol göstermektedirler. Bu münasebetle Üniversiteli Kadınlar Derneğinin bu konuya da eğilmesini ve belki bir seminer düzenleyerek ko. nuyu enine boyuna tartışmasını; TSE ile işbirliği halinde bu işi ele almasını tavsiye ve teklif ediyorum.

★

Bizde, maalesef standardlar mec. buridir. Çünkü memleketimizde, hü. kümet zoru olmadan işlerin yürüye. meyeceğine dair olan kanaat hâkim. dir. Hükümet zoru olmasına rağmen de her zaman tam sonuç alın. mıyor ama, hiç olmazsa «yakalanma tehlikesi» mecburi standard uygu. laması yoluna gidilmesini zorunlu kılmaktadır.

★

Sırası gelmişken, birkaç cümle ile de Türk Standardları Enstitüsü'n. den bahsedeyim. Türk Standardları Enstitüsü, mütevazı imkânlarla 1954 yılında kurulmuştur. Ancak Enstitü bugünkü gerçek hüviyetine 1960 tarih. li ve 132 sayılı Kuruluş kanunu ile kavuşmuştur. Bağımsız bir kamu kurumu olan Enstitü'nün en büyük yetki organı, Genel Kurul'dur. Ka. nunla kurulmuş olan bu Genel Ku. rulun 170 kadar üyesi vardır ve bu. nun üçte biri üniversitelerden ve bi. limsel kuruluşlardan, Mühendis ve Mimar Odaları dahil üçte biri Devlet Sektöründen, . yani Bakanlıklar, ik. tısadî Devlet Teşekküllerinden . ge. riye kalan üçte biride özel sektör kuruluşlarından . Odalar, Borsalar, Birlikler . seçilen temsilcilerdir. Ge. nel Kurulda şahıslar değil, kuruluş. lar temsil edilir.

Genel Kurul, Enstitü'nün gidişine yön veren en yüksek organdır. Büt. çeyi ve yıllık iş programını kabul eder. Başkan da dahil Yönetim Kuru. lunu seçer. Yönetim Kurulu, hepinin bildiği gibi faaliyet gösterir Fa. kat TSE'nin teknik çalışmaları ol. dukça enteresandır. Teknik çalışma. lar, konulara göre 11 hazırlık grubu içinde yürütülmektedir. Bu gruplar: Elektrik, Elektronik, İnşaat, Kimya, laboratuvar, Maden, Makina, Meta. lurji, Mühendislik Hizmetleri, Tek. stil ve Ziraat Kollarında çalışırlar. Her grupta bir Başkan ve 4-5 üye bulunur. Hazırlık Grupları, ihtisasa. rına göre görevlendirildikleri konu. larda 3.5 kişilik teknik komiteler kurarlar ve standardların ilk tasarı. ları bu teknik komitelerde hazırla. nır.

Türk Standardları Enstitüsü bu. güne kadar 600'e yakın standard hazırlamıştır. Bunlardan 110 kadarı Devlet tarafından mecburi kılınmış. tir. Şimdi aklı gelen soru şudur; ne. den 600 standardın sadece 110' u

mecburidir Bu gerçekten yerinde bir sorudur; fakat cevabını vermek o kadar kolay değildir. Devlet bu konuda büyük bir sıkıntıyla karşı karşıyadır. Herhangi bir standardı mecburi yapmak demek, o standard için bütün memleketine yayılacak geniş bir kontrol kadrosu kurmak demektir. Bu da, bildiğiniz gibi, önemli bir bütçe ve personel problemi ortaya koyar. Mecburi olan standartların içinde de 20 tanesi, konumuzu çok ilgilendirmekle beraber, yurt içinde değil ihracaat sırasında mecburi olarak uygulanmaktadır. Mesela yaş meyvalardan Portakal, Elma, Şeftali, Armut; kuru sebzelerden fasulye, nohut, mercimek v.s. ve hatta çilek standartları yapılmış ve mecburi yürürlüğe konmuş olmasına rağmen, bu mecburiyet yalnız ihracata hasredilmiştir. Yani yabancılara iyi kaliteli sebze ve meyvalarımız gönderilmekte; fakat iç piyasada da bu alanda kontrol yapılmamaktadır.

Standardizasyon hakkında pek çok şey söylenebilir. Biz bu kısa süre içinde ancak sizlerin ilgileneceğiniz hususları ele aldık ve konuyu daha fazla aydınlatılabilmek için konuşmamızın sonunda bazı filmler gösterceğiz.

Konuşmamın sonuna yaklaştığım şu sırada fazla vaktinizi almadan önemli saydığım birkaç konuya dokunmak istiyorum:

○ Standartlar yalnız mal ve maddelerle ilgili değildir. Hizmet standartları da önemli bir yer tutar. Bundan başka, laboratuvarlar tarafından yapılan araştırma çalışmaları da geniş ölçüde standartlara dayanır. Mesela bugün, ev kadınının günlük hayatında büyük önem taşıyan çamaşır makineleri başlı başına bir buluş iken, artık onunla ilgili çalışmalarla bu iş o hale getirilmiştir ki, yıka, ma, sıkma, kurutma; hatta ütüleme problem olmaktan çıkmıştır. Düdük, lü tencere, buharlı ütüler, mikserler v.s. gibi yeniliklerin altında hep standardizasyon yatmaktadır.

○ Hizmet Standartları, bu buluşların en rahat ve verimli olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla hazırlanır. Bugün ev hanımlarının, bir ev ararken üzerinde en çok durdukları konu mutfaktır.

Ev hanımı, mutfak düzeninin iyi olmasını özler. Yerli dolaplar ister ve şimdi Amerika'nın ve Avrupa'nın tesciri altında aile yemeklerinin yenileceği genişlikte bir mutfak tercih eder. İşte pek çok Standard Enstitüleri bu düzen üzerinde durmuşlar ve düzenin standard bir halde sağlanması için gerekli çalışmaları yapmışlardır. Meydana koydukları sonuçları pek çok ev kadını memnurlukla mutfaklarına sokmuşlardır. Düzenin esası şudur: **En az emekle sonuca varmak.** Burada, mutfak içinde bulunan dolapları, musluğu, buzdolabını, havagazi ocağı veya fırını, yemek hazırlama, yufka açma tezgâhlarını, çöp tenekesi (Devamı 28. sayfada)

«STANDARDİZASYON VE EV KADINI» KONULU KONFERANSI İZLEYEN TÜRK ÜNİVERSİTELİ KADINLAR DERNEĞİ ÜYELERİNDEN ÜÇ AYRI GRUP

tek-iz

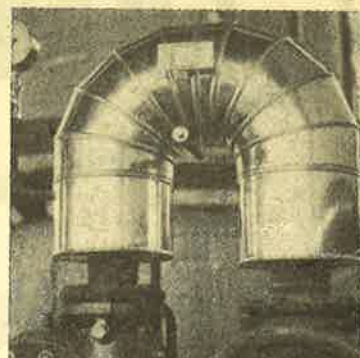
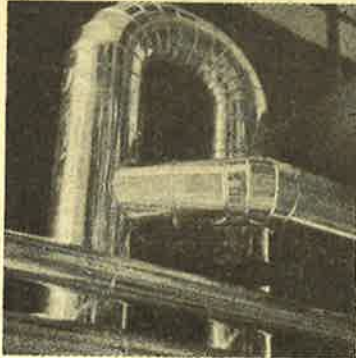
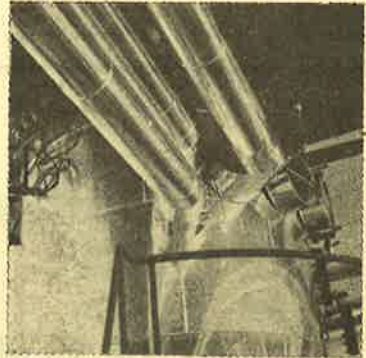
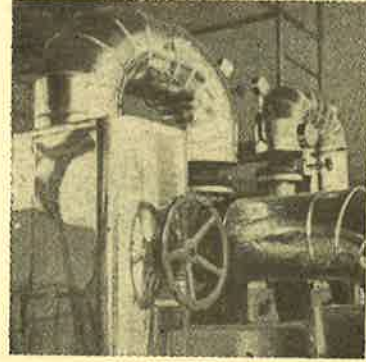
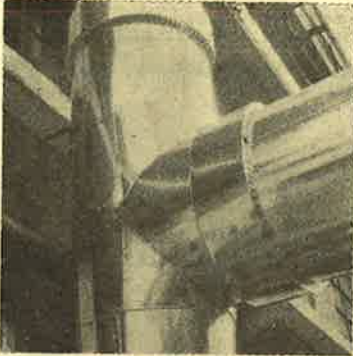
TEKNİK İZOLASYON A.Ş.

GRAFİKA

Koç Holding Grubuna dahil Yeni ve Güçlü bir Montaj Şirketi

- *Saç kaplamalı Sanayi izolasyonlarını
- *Soğuk hava depoları ve Pipe-Line tesisleri izolasyonlarını
- *Binaların sese, ısıya karşı izolasyonlarını

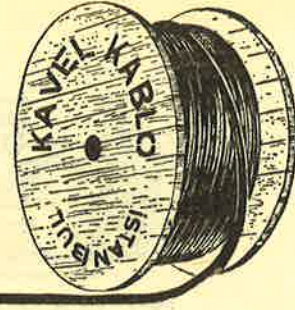
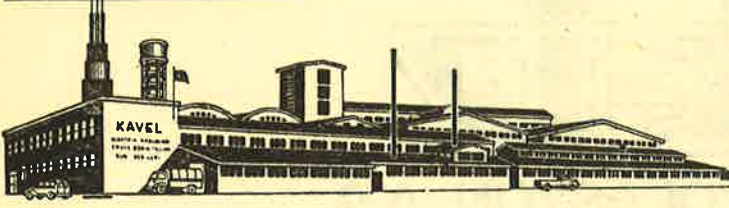
en doğru ve en ekonomik bir şekilde tatbik etmek üzere Avrupa'da yetiştirilmiş mühendis ve teknisyen kadrosu ile hizmetinizdedir.

tek-iz TEKNİK İZOLASYON A.Ş.

Adres : Fermenciler No. 90 Karaköy-İstanbul-Telg.İzolasyon-İstanbul-Tel.:4917 62-63-64

KAVEL

- PLASTİK İZOLELİ ELEKTRİK İLETKENLERİ
- YERALTI KABLolari (Yüksek ve alçak gerilim 240 mm² ye kadar)
- EMAYE BOBİN TELLERİ (0.10 mm ϕ - 3 mm ϕ)
- SUN'İ DERİ ve YER MUŞAMBALARI

Yeraltı Kablosu NK-NKBA'ya nazaran üstün özellikleri haiz olan

YVV (NYV) YVMV (NYCY) YVSV (NYFY) YVMHV (NYCEY) Kablolarında ve her tip iletkenlerde KAVEL markası standartlara uygunluğun ifadesi ve üstün kalitenin sembolüdür.

KAVEL KABLO ve ELEKTRİK MALZEMESİ A. Ş.
İSTİNYE - İSTANBUL

Telefon : 63 34 00 - 63 34 01

Telgraf : KAVELKABLO-İstanbul

Standard — 34

TUĞLA, KİREMİT ve ASMOLENLERİ

Tel: 495802

Salı Pazarı Han 7/1
Fındıklı - İstanbul

Tel: 448129

Standard — 35

TSE Hazırlık Gruplarında

ELEKTRİK :

- ★ «Röle Elemanlarını Göstermekte Kullanılan Standard Şekiller» adlı standard tasarısı, Teknik Komitesinde tamamlanarak Hazırlık Grubuna sunulmuştur. «Elektrik Dağıtım Tabloları» tasarısı ise henüz teknik komitededir.
- ★ Hazırlık Grubu, «Reaktif Enerji Sayaçları», «Ayaklı Elektrik Motorlarının Tesbit Boyutları» «Gerilim Transformatörleri» ve «Kablo ve Kablo Teçhizatı Darbe Gerilimi Deneyleri» tasarılarını, mütalâaları alınmak üzere ilgili kuruluşlara göndermek üzere incelemektedir.
- ★ «Yıldırımdan Koruma Tesisleri», «Yalıtkan Yağlar», «Genel Kablo» ve «Akım Transformatörleri» tasarıları ise Teknik Kurul'a sunulmadan önce Hazırlık Grubunda olgunlaştırılmaktadır.

İNŞAAT :

- ★ Mütalâaları alınmak üzere daha önce ilgili kuruluşlara gönderilmiş bulunan, «Döşeme Kaplama Deneyleri» ve «Ahşap Bıçmede Zayıt» tasarıları hakkında çeşitli yerlerden görüş ve teklifler gelmeye devam etmektedir. Bunların değerlendirilmeleri Nisan ayı içinde yapılacaktır.
- ★ «Fırın (Fabrika) Tuğlaları» ve «Harman Tuğlaları» standard tasarıları hakkında, ilgili Bakanlıklar ve Tuğla sanayi temsilcilerinin de iştirakiyle TSE Merkezinde, 19.3.1968 günü bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantı hakkında daha geniş bilgiyi «TSE'den Haberler» sayfalarımızda bulacaksınız.
- ★ «Seramik ve Dökme Demir Lavabolar» tasarısı, Teknik Kurul gündeminde.

KİMYA :

«Oto Dış Lâstikleri» ve «Trafik İşaret Levhası Boyaları» tasarıları hakkında çeşitli yerlerden gelen mütalâalar Hazırlık Grubunda değerlendirilmektedir.

LABORATUVAR :

«Kâğıt veya Kartonun Su Emme Özelliğinin Tayini», «Latekte Uçucu Yağ Asitleri İndisinin Tayini», «Yakıt Küllerinin Erime Yeteneğinin Tayini» ve «Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları Aktif Oksijen Tayini» standard tasarıları tamamlanarak Teknik Kurul'a sunulmuştur.

MADEN :

«Madenlerde Kullanılan Madeni Sarmalar» tasarısı hakkında gelen mütalâalar, Hazırlık Grubunda olgunlaştırılmaktadır.

MAKİNA :

- ★ «Metalik Fren ve Debriyaj Kaplamaları (Baltaları)» standard tasarısını hazırlayacak ve TS 201 «Sert PVC Plâstik Borular ve Boru Özel Parçaları» standardında gerekli görülen revizyonu yapacak olan teknik komiteler kurularak çalışmalarına başlamışlardır.
- ★ «Kremayerli Krikolar», «Sıkıştırılmış Gazlar için Kullanılan Dikişsiz Çelik Tüplerin Muayene, Doldurma, Bakım ve Taşınma Kuralları» ile «Ana Yakıt Tankı (Bina Harici)» tasarıları Hazırlık Grubunda görüşülmektedir.

- ★ «Lâstik Hortumlar (Basıncı Hava için) tasarısı ile TS 5 «Çelik Çekiç, Varyoz ve Baskılar» standardının revize edilen yeni şekli Teknik Kurul Alt Komitesinde görüşülmektedir,

- ★ «İkaz Işıklı Fren Emniyet Cihazları» «Makinalarda Kullanılan Silindirik Dişliler için Tercih Edilen Modüller ve Çapsal Adımlar», «Makinalarda kullanılan Silindirik Dişlilerin Referans Kremayeri», «Havagazı, Doğalgaz, LPG ile Çalışan Su Isıtıcıları (Şofbenler)» ve «Havagazı, Doğalgaz, LPG Ocakları, Fırınları ve Ocaklı Fırınları» tasarıları Teknik Kurul gündeminde.

METALURJİ :

- ★ «Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış T-Profilleri» tasarısını hazırlayan teknik komite, çalışmalarına devam etmektedir.

- ★ «Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış Z-Profilleri» tasarısı Hazırlık Grubunda görüşülmektedir.

- ★ «Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış Eksenar Çelik Köşebentler», «Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış Çeşitkenar Çelik Köşebentler», «Alüminyum Alaşımları» ve «Soğuk Haddelenmiş Alüminyum Alaşımlarından Yapılmış levha ve Şeritler» tasarıları hakkında gelen mütalâalar Hazırlık Grubunda değerlendirilmektedir.

TEKSTİL :

- ★ «Dikiş, Nakış ve Dantel İplikleri», «İplik düzensüzlüğü Kontrol Metodları» ve «İplik Hataları Tarifleri» standard tasarıları Teknik Kurul'un gündeminde.

MÜTALÂALARI ALINMAK ÜZERE İLGİLİ KURULUŞLARA GÖNDERİLMİŞ BULUNAN STANDARD TASARILARI (1)

İNŞAAT :

- «Dolu (Prese) Kapı Kanatları

MAKİNA :

- Tarım Traktörleri ve Tarım Araçları için üç nokta Askı Bağlantı Düzeni ve Çeki Lâması

METALURJİ :

- Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış U-Profilleri
- Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış I-Profilleri.

TEKSTİL :

- Boyalı ve Baskılı Tekstil Mamüllerinin Renk Hask Muayenelerinde Gri Skala'nın kullanılması,
- Boyalı ve Baskılı Tekstil Mamüllerinin Boya Işık Hasklarının Sun'î Işık (Filtreden Geçmiş Ksenon Ark Lâması Işığı) Aracılığı ile Tayini

(1) Bu tasarılar hakkında görüş ve fikirlerini bildirmek isteyenler, en kısa zamanda, Ankara Necatibey Caddesindeki TSE Merkezine başvurmalıdırlar.

TSE Laboratuvarlarında Mart ayı çalışmaları

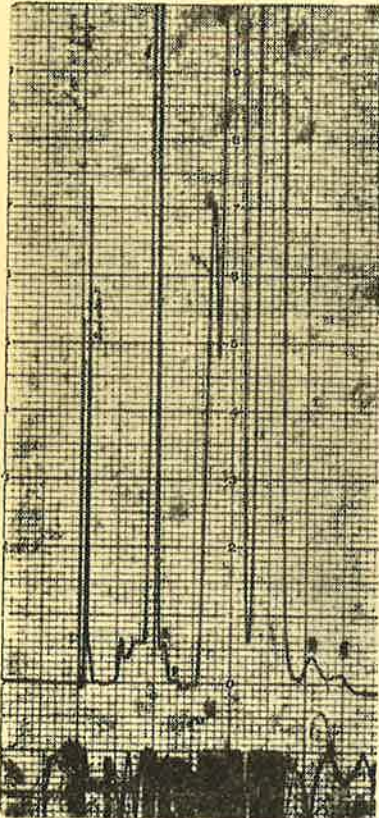
AYÇİÇEĞİ YAĞI DA GAS CHROMATOGRAPHY METODU İLE İNCELENDİ

YEMEKLİK YAĞLARIN (GAS CHROMATOGRAPHY) METODU İLE İNCELENMESİ

Sayın okuyucularımızın hatırlayacakları gibi, «Standard» Dergisinin 1967 Eylül ayı nüshasında zeytinyağlar üzerinde TSE laboratuvarlarında gas chromatography metodu ile yapılmış olan bir araştırma ve buna ait elde edilen sonuçlar yayınlamıştı.

Bu defa, araştırmalarımız aynı alet, aynı kolon, Range = 100 olmak üzere diğer şartlar tamamen aynı kalmak şartıyla, yurdumuzda beslenme bakımından gitgide fazla önem kazanmakta olan Ayçiçeği (HELIANTHUS ANNUS) yağı üzerinde devam ettirilmiş ve aşağıda izah olunan Kromatogramı açıklanan sonuçlar alınmıştır.

Bu çalışmalarımızda faydalanan literatür sunlardır:

Piyasamızdan temin edilen, iyi kaliteli bir Ayçiçeği yağına ait gas Kromatogram

Zirve 1 (peak)	=	Palmitik asit, % 12.1
> 2	=	Stearik asit, % 0.2
> 3	=	Teşhis edilemedi; eser
> 4	=	Arasidik asit, % 3.0
> 5	=	Oleik asit, % 21.1
> 6	=	Linoleik asit, % 53.0
> 7	=	Behenik asit, % 0.4
> 8	=	Lignoserik asit, % 0.1

a) Industrial Oil and Fat Products; by; Alton E. Bailey

b) Oils, Fats and Fatty Foods, Their practical examination; by : K. A. Williams.

c) Applied Science Laboratories, catalog No: 11.

Bu araştırmalardan amacımız, yurdumuzda çok tüketilen yemeklik yağların, yapılarında gliserit esterleri halinde bulunan yağ asitlerini teşhis ve kromatogramlar halinde yayınlamak ve böylece gerek yağ asitlerinin cins ve nev'ilerini ve gerekse bunların yağın bünyesindeki oranlarını belirtmektir.

Her ne kadar üretilmiş olan yağın bünyesinin, bunun çıkarılmış bulunduğu nebatın yetiştirme şartlarına bağlı bulunabileceği düşünüldürse de, gerek bu husustaki literatür tetkiklerimiz, gerekse laboratuvar çalışmalarımız, özellikle gliseritlerin bünyesinde bulunan yağ asitlerinin dünya üzerinde belli başlı üretim bölgelerinin hudutları içinde, ana hatları itibariyle birbirlerine yaklaşık kaldığını göstermektedir. Bu durum ise (Gas Chromatography) metodu ile belirli bir yağın saf veya karışık olduğunu tesbit hususunda büyük bir imkân sağlamaktadır.

Literatürden tesbit ettiğimiz Ayçiçeği yağı hakkındaki bazı çalışmaların sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TSE laboratuvarlarında bu defa, fakı gas Kromatografik çalışmada, prensip olarak «Standard» Dergisinin Eylül 1967 sayısında belirtilmiş olan şartlara bağlı kalmıştır. Ancak «Range» derecesi bu defa daha hassas merteye olan «100» e getirilerek çalışılmıştır.

Üzerinde çalışılan nümune, piyasaımızdan alınan iyi kaliteli bir Ayçiçeği yağıdır. Burada:

refraktif indisi, $d_{25} = 1.4731$

Asit indisi = 1.9

olarak bulunmuştur.

Elde edilmiş olan gas Kromatogram diğer sütunlarımızdadır.

Enstrümental Analizler Laboratuvarı :

Bu laboratuvarda, Mart ayı içerisinde, mevcut elektropod aleti üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Polarografi prensibine göre çalışan bu aletin evvelce elektrikli kontrolü yapılmış ise de, hassas çalışmalar için lüzumlu standard test çözeltileri ve 3 defa distillenmiş cıva elimizde mevcut olmadığından bu çözeltilerin temini için çalışılmıştır. Ancak bu çözeltiler temin edildikten sonra belli miktarda bakır, çinko, bizmut, kadmiyum ve kurşun ihtiva eden standard bir çözeltinin grafiği çizilerek kalitatif tayini yapılmıştır. Ayrıca grafikten hesap edilen diffüzyon akımı vasıtasıyla çözeltideki madde miktarları tayin edilmiştir. Bu suretle aletin çalışması ve hassasiyeti kontrol edilmiş ve litrede 10^5 mol madde ihtiva eden bir çözeltinin kalitatif ve kantitatif tayinlerini yapma imkânı olduğu görülmüştür. Yayımlanan literatür çalışmasında bilhassa kâğıtta kadmiyum miktarının tayini bakımından özel bir önem taşıdığı anlaşılan bu aletle çeşitli alaşımların kimyasal analizleri için hazırlık çalışmaları yapılmaktadır.

Gıda Teknolojisi Laboratuvarı :

Bu ayın faaliyetinin en mühim kısmını geçen ayda olduğu gibi «Pastörize Süt» Standard tasarısı üzerinde yapılan çalışmalar teşkil etmiştir. Çalışmalar daha çok mikrobiyolojik tayinler üzerine teksif edilmektedir. Bu tayinlerden Plak Metodu ile Bakteri sayımı çeşitli firmalara ait Pastörize Süt nümuneleri üzerinde yapılmakta ve alınan sonuçların Standardın verdiği değerlerle uygunluk derecesi araştırılmaktadır.

Ayrıca, «Şarap Analiz Metodu» adı geçen, «Şaraplarda Arsenik miktarı tayini», piyasa şarapları üzerinde uygulanmış ve Şarap Standardının verdiği değerlere bakılarak piyasa şaraplarının arsenik miktarı bakımından durumu incelenmiştir.

Percent of Glycerites of (*)

Fat	Palmitic acid	Stearic acid	Arachidic acid	Behenic acid	Lignoceric acid	Oleic acid	Linoleic acid
Sunflower oil (U.S.A. origine) (**)	3.6	2.9	0.6	—	0.4	34.0	57.5
Sunflower oil (Arjantine origine) (***)	6.4	1.3	4.0	0.8	—	21.3	66.2

(*) Industrial Oil and Fat Products; Alton E. Bailey

(**) Jamleson and Banghman'e göre

(***) Barker et. al, ye göre,

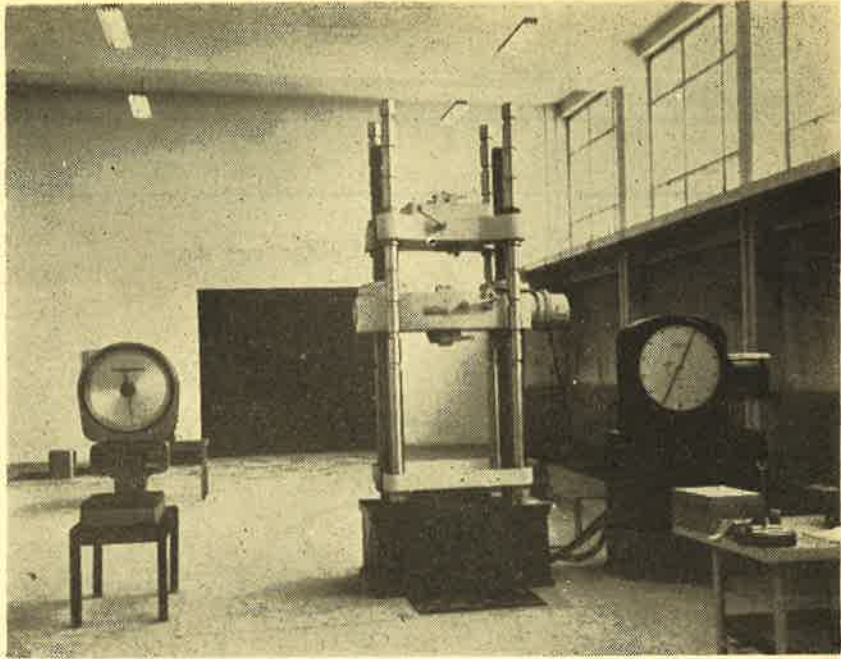
Bitüm ve Bitümlü Maddeler Laboratuvarı :

Bu ayın çalışmaları, asfaltlı karışımlar üzerinde olmuştur. Piyasadan temin edilen gaz yağı asfalt karışımı katbek asfalt Türk Standardları deney metodlarına uygun şekilde destile edilmiş 225° C — 260° C — 316° C — 316° C larda toplanan destilat fraksiyonlarının hacmi toplam destilat hacmine göre hesaplanmıştır. Bakiyede ise penetrasyon deneyi yapılarak asfaltın tipi tayin edilmiştir.

İkinci çalışmamız mastik asfaltın Türk Standardları deney metodlarına göre incelenmesi olmuştur. Nümine, Abson aktraktöründe benzenle ekstrakte edilmiştir. Ekstraksiyondan elde edilen bitümlü çözelti sant. rifüj edilmekle, tamamen mineral agregat ve dolgu maddesinden ayrılmıştır. Diğer taraftan ekstraksiyon sırasında kalan mineral agregat ve dolgu maddesi elek analizine tabi tutulmuştur. Elek No. 1/2 — 4 — 10 — 40 — 200 den geçen agregatın ağırlığı nümune ağırlığına göre hesaplanmıştır. Bitümlü çözelti ise karbon dioksit (CO₂) akımı altında 150° C a kadar testile edilmiştir. Böylece geri kazanılan bitümlü penetrasyon, duktilite, yumuşama noktası tayini yapılarak asfalt çimentosunun tipi tesbit edilmiştir.

Çimento ve İnşaat Malzemesi Laboratuvarı :

Bu Laboratuvarın Mart ayı çalışmaları arasında, TS-19 sayılı Türk Standardında daha önce araştırma

TSE İnşaat Malzemesi Laboratuvarından bir görünüş

sonuçlarına göre tesbit edilmesi öngörülmesi için «RİLEM . CEMBU. REAU» plâstik harcı ile yapılacak muayene cisimlerinde kullanılmak üzere, özel standardına uygun nitelikte ve yurt kaynaklarından almak şartıyla kum temini araştırmaları vardır. Ayrıca bu çalışmaların yapılabil-

leceği klimatizasyonlu laboratuvar ve bekletme odalarının hazırlanması çalışmaları yapılmıştır.

Diğer taraftan TS-202 sayılı Türk Standardlarına göre, bir firmanın vâki olan TSE Markası kullanma talebi üzerine, Karo Fayanslar üzerinde deneyler yapılmıştır.

Mamûllerin Üzerinde Gördüğünüz

M A R K A S I

Onların, Standardlarında belirtilen Üstün Kalitelerini ifade Etmektedir

YALNIZ BU MARKAYI TAŞIYAN MALLAR

Standardlara Uygunluk Yönünden

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ'nün

Garantisi Altındadır

TÜRK STANDARLARI

Türk Standartları Enstitüsü

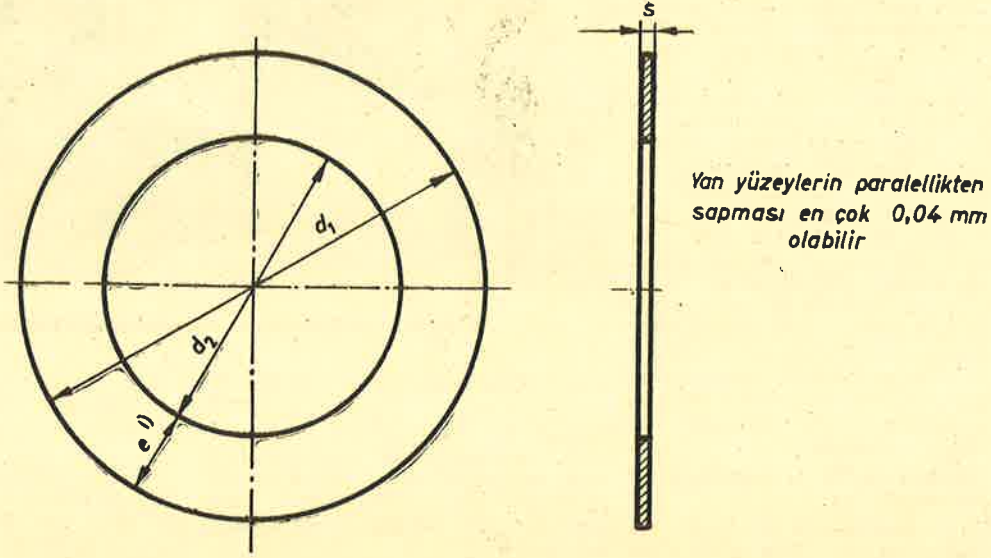
DEBRİYAJ BALATALARI
ÖLÇÜLER

TS. /1

Clutch linings
dimensions

UDK. 621.825.54 :
629.113.578.222

Ölçüler mm dir

Çapı $d = 225$ mm, kalınlığı $s = 3,8$ mm olan bir debriyaj balatasının gösterilişi.

Debriyaj balataları 225 X 3,8 TS /1

d_1 -1	s $\pm 0,1$	d_2 +1	e 1)
132	2,5	95	18,5
140	2,5	96	22
150	3	100	25
160	2,5	110	25
	2,75		
	3		
170	3,2	120	25
180	3,5	125	27,5
	4		
200	3	130	35
	3,5		
	4,2		
205	3,5	130	37,5
215	3,5	144	35,5

d_1 -1	s -0,1	d_2 +1	e 1)
225	3	150	37,5
	3,5		
225	3,8	150	37,5
	3,8		
230	3,8	158	36
250	3,5	155	47,5
	4		
280	3,5	165	57,5
310	4	175	67,5
	4,6		
350	3,5	195	77,5
	4		
380	3,5	200	90
	4		
420	4	220	100

1) *e., hesaplanarak bulunmuş bir değerdir. Kalınlık toleransı ± 1 mm dir.

YENİ Standardlar

«MOTORLU ARAÇLAR FREN BALATALARI» STANDARDI

Feyzi ÖZİL

Türk Standardları Enstitüsü Teknik Kurulu'nun yeni kabul ettiği standardların birine konu olan fren balataları, bilindiği gibi, mal ve can emniyeti bakımından önemli bir malzemedir. Memleketimizde uzun bir süredir imâl edilmekte olan fren balatalarını belirli bir düzene sokmak işi, betli olmuştur. Zira, basit lastik atel yelerinde dahi fren balataları imâl edilerek piyasaya sürülmüştür. Halbuki fren balataları imalatı, oldukça teknik bilgi isteyen ve laboratuvar kontrolünü gerektiren bir çalışmadır. İmalatçı tarafından yapılan her parçanın ayrı ayrı kontrol edilmesi gerekmektedir. TSE Teknik Kurulu tarafından kabul edilen Fren Balataları Standardı gereken imalat disiplinini tamamen yerine getirecek niteliktedir.

Şimdi Sayın okuyucularımıza bu standard hakkında özet bilgi sunmaya çalışacağız.

Standardın başında, fren balataları ile ilgili tarifler yer almaktadır. Sürtünme katsayısı, sürtünme katsayısının dağılımı, fren balatalarının aşınma özeliği, fren yükü, balata çentikleri konuları tarif ve izah edilmektedir. Standardda iki sınıf fren balatası belirtilmektedir. Bu sınıflar «Sınıf-1» ve «Sınıf - 2» şeklinde adlandırılmaktadır. Sınıfların tarifleri şöyle ifade edilmektedir:

Sınıf — 1 : Sabit kavisli dökülmüş takım balataları ile esnek dökülmüş rulolar veya takım fren balatalarıdır.

Sınıf — 2 : Sabit kavisli, dökülmüş şeritten yapılmış takım

balataları ile esnek dokunmuş rulolar veya takım fren balatalarıdır.

Balata tipleri olarak da «A — Orta sürtünmeli fren balataları» ve «B — Yüksek sürtünmeli fren balataları» olmak üzere iki tip kabul edilmektedir.

Fren balatalarının yapılarına ait bölümde, genel esaslar ve toleranslar sayıldıktan sonra fren balatalarından beklenen sürtünme özellikleri için aşağıdaki çizelge verilmektedir:

Çizelgenin incelenmesinden de görüleceği gibi en az sürtünme katsayısı $M = 0,28$ dir.

Fren balatalarında ikinci önemli konu da, aşınmaya karşı dayanıklı olmalarıdır. Yani balatalar, bir araç frene kaplandıktan sonra uzun ömürlü olmalıdırlar. Standardda, bu aşınmalar da rakamlara bağlanmıştır. Frenleme sırasında araç durdurmak için bir güç harcanmaktadır. Bunu, tabii beygir gücü ile ifade etmek mümkündür. Standardda bir saat sürelik beher fren gücü başına aşınma miktarı verilmiş olup bu miktar balata sınıf ve çeşidine göre 0,6 ilâ 0,8 cm^3 arasında değişmektedir. Eğer sürekli ve kuvvetli bir frenleme yapılırsa, örneğin 1 saat süre ile, 1 beygir gücünde fren balataları et kalınlığından aşınma miktarı 0,6 cm^3 olacak demektir.

Standardın muayene ve deneyler bölümünde ise balatalardan istenilen özelliklerin tahkiki yer almaktadır. Fren balataları, aşınma, sürtünme katsayısı, sıcaklığa dayanma ve esneklik deneylerine tabi tutulmaktadır.

Standardda bu deneylerin ne şekilde yapılacağı ayrıntılarıyla açıklanmaktadır. Özellikle aşınma ve sürtünme katsayısının tesbiti için İstanbul Teknik Üniversitesinin geliştirdiği bir muayene cihazı esas alınmıştır. Standardda önce cihazın tanıtılması ve tanıtılmaktadır. Balatalardan alınan örnekler cihaza bağlanarak araçta frenleme sırasında cereyan eden olay cihazda tekrarlanmaktadır. Yani belirli bir hızla dönen bir diskin üzerine balata numunesi belirli bir kuvvetle basılmakta ve bu sırada hasıl olan sürtünme kuvveti «strain - gage amplifikatörü» adı verilen bir cihazda okunmaktadır. Belirli şartlarda deney tekrarlanarak ortalama değer elde edilmekte ve bu suretle tayin edilen sürtünme katsayısının standardda tesbit edilen miktara uyup uymadığı kontrol edilmektedir.

Aşınma deneyi de aynı cihazda yapılmakta deneyden evvel ve sonra balata örneği hassas terazisi ile tartılmak suretiyle aşınma tayin edilmektedir.

Fren balatalarının sıcaklığa dayanma deneyi, bir ayarlı fırında yapılmaktadır. Fırının sıcaklığı 200° C ye ayarlanıp numuneler fırına konularak iki saat süre ile burada tutulmaktadır. Bu deney sonunda balata örneğinde görülen değişikliklerin tesbit edilenlerden fazla olmaması istenmektedir.

Balataların esneklik deneyi de klasik usûlde, yani iki mesnet arasına konulan balata örneğine ortasından bastırılarak kırmak suretiyle yapılmakta ve bu sıradaki eğme açısı ölçülmektedir.

Standardın işaretleme bölümünde imâl edilen balata örneklerinin ne şekilde işaretlenecekleri izah edilmektedir. Buna göre, fren balatalarının üzerine silinmeyecek şekilde ve belirli aralıklarla imalatçı firmanın kısa adının veya markasının imâl tarihinin, TS işaret ve numarasının ve «Türk Malı» deyiminin veya TM işaretinin vurulması zorunlu kılınmaktadır.

Fren balatalarının sınıf ve tipi	M Sürtünme katsayısının ortalama değeri	M Sürtünme katsayısı için müsaade edilen sapma
I A	0,28 — 0,40	+ 30 — 20
I B	0,36 — 0,45	+ 30 — 20
II A	0,33 — 0,43	+ 20 — 30
II B	0,43 — 0,55	+ 20 — 30

BİR MALIN UCUZ FIATI
İLE DEĞİL, KALİTESİ İLE
ÖĞÜNMELİDİR

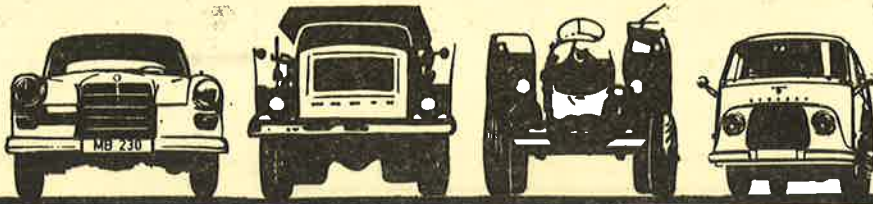
en
ucuz mal
kaliteli olan
maldır...

BELCO

Sellülozik boya çeşitleri kalitesinin üstünlüğünü Dünya çapında kabul ettirmiş yegâne Sellülozik boya sistemidir.

Komple **BELCO** oto boya çeşitleri Imperial Chemical Industries Ltd. - London firmasının Lisansı altında Çavuşoğlu Boya Fabrikalarında imal olunmaktadır.

Türkiye Genel Distribütörü :
BELSAN BOYA SANAYİİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
İstanbul, Karaköy Kardeşim Sokak No. 44/3 Telefon : 49 67 10

BAŞKA ÜLKELERDEKİ STANDARD KURULUŞLARINI TANIYALIM

PARAGUAY MİLLİ TEKNOLOJİ VE STANDARDLAR ENSTİTÜSÜ

(INSTITUTO NACIONAL DE TECNOLOGIA Y NORMALIZACION — INTECNOR —)

Doğuşu :

İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarda gerek endüstrinin bir düzen içine sokulması gerekse ithalât ve ihracat işlerinin geliştirilmesi yönlerinden standardizasyona duyulan ihtiyaç, Paraguay'da bir standardlar enstitüsü kurulmasını gerektirmiştir.

Ancak bu enstitü, 1963 yılında kabul edilen kanun sayesinde 1965 te kurulabilmiştir. Enstitü'nün yönetimi, Birleşmiş Milletler Özel Fonu ile Paraguay Hükümet tarafından ortaklaşa yürütülmektedir. Halen 5 kişilik bir Birleşmiş Milletler Uzman Kadrosu, 1970'e kadar, Paraguay'lı personeli eğitmekle meşgul bulunmaktadırlar.

Üyeleri :

Enstitü, bağımsız bir hükümet kuruluşudur. Bir «Yönetim Konseyi» tarafından yönetilmektedir. Bu Konseyin Başkanı, Birleşmiş Milletler görevini tamamladığı zaman, Enstitü'nün Direktörü olacaktır.

Gelirleri :

Enstitü'nün gelir kalemleri arasında başlıca yeri, ithalâttan alınan özel bir vergi teşkil etmektedir. Ayrıca, çeşitli endüstriler için yapılan araştırma çalışmalarından alınan ücretler ve bağışlar da gelir kaynakları arasında sayılabilir.

Kuruluşun Yapısı ve Standardlarının Niteliği :

Yukarıda da belirtildiği gibi, INTECNOR, 5 yıllık bir anlaşma gereğince halen Birleşmiş Milletler uzmanları tarafından, yönetilmektedir. Anlaşmanın sonunda yönetimi, eğitim görmekte olan Paraguay'lı bir kadro devralacaktır. Enstitü'nün, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, Üniversite ve Üretim, Endüstri ve Ticaret Birliği temsilcilerinden meydana gelen bir de «İstisare Komitesi» vardır.

Enstitü'nün Görevleri :

1 — Birleşmiş Milletler imkânları ile Paraguay'lı kadro personelinin yetiştirilmesi;

2 — Çeşitli menfaat gruplarının temsil edildiği teknik komiteler aracılığı ile Paraguay ihracatının ihtiyacı olan standardların hazırlanması;

3 — Paraguay endüstrisine istişarî hizmetlerde bulunulmasıdır,

Paraguay Standardları, Enstitü Direktörü'nün kabulü ile yayınlanır; genel olarak ihtiyarîdirler ve lüzum görüldüğü takdirde hükümet tarafından mecburî yürürlüğe konabilirler.

1966 sonunda sadece 1 standard kabul edilmiş bulunuyordu.

Markası :

Henüz standardlara uygunluk markası uygulaması yoktur.

TÜRK STANDARDLARI
ENSTİTÜSÜ ADINA
SAHİBİ VE BAŞYAZARI : FARUK A. SÜNTER
MÜESSESE MÜDÜRÜ : VELİD İSFENDİYAR
GENEL YAYIN MÜDÜRÜ : M. UYGUNER
MALİ VE İDARİ
İŞLER MÜDÜRÜ : METİN KAYAALP
BU SAYININ SORUMLU
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : İ. TANER BERKÜN
BASILDIĞI YER : Türkiye Ticaret Odaları,
Sanayi Odaları ve
Ticaret Borsaları Birliği
Matbaası - Ankara
TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA
T E L E F O N : 17 91 24
POSTA KUTUSU : 73, Bakanlıklar — ANKARA

İ L Â N T A R İ F E S İ

Tam sahife 300 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kapak içleri ve arka kapak 1000 lira.
İlave renk başına 250 lira fark alınır.

A B O N E S A R T L A R I

ADİ POSTA		UÇAK POSTASI	
Yıllık	12 Lira	Abone bedeline	
6 aylık	6 Lira	uçak postası	
Sayı	1 Lira	ücreti ilave	
		edilir.	

Yazılar, Derginin ve yazarın adı anılarak iltibas olunabilir.

BİK

ASBEST BORULARI

PİK BORUDAN
% 40 UCUZ
HAFİF

Bayındırlık Bakanlığı Sıhhi Tesisat keşif ve
şartnamesi Kod No. 71 a

Merkez :
UNKAPANI C. 33
TEL: 27 22 19 - 22 35 87

UCUZ HAFİF SAĞLAM TECRİTLİ DAYANIKLI KESİLEBİLİR EĞYANABİLİR TÜRK NORM VE STANDARTLARINA UYGUN

Standard — 36

RABAK

ELEKTROLİTİK BAKIR VE MAMÜLLERİ A. Ş.

TESİSLERİNDE YAPILAN MAMÜLLER

BAKIR

ÖRGÜLÜ TELLER	10 mm ² Kesitten itibaren
SOM TELLER	0.20 mm. kalınlıktan itibaren
LAMÂ VE ÇUBUKLAR	Muhtelif ebatta
BORULAR	6 mm. - 65 mm.

ALÜMİNYUM İLETKEN
ve
ÇELİK NÜVELİ ALÜMİNYUM İLETKEN

PİRİNÇ

ÇUBUKLAR	Yuvarlak - Altı köşe
BORULAR	6 mm. - 65 mm.
TELLER	Muhtelif çaplarda

ALÜMİNYUM LEVHA VE DİSK
(Her kalınlık ve çapta)

GÖZ TAŞI = BAKIR SÜLFAT

RABAK

MEMLEKET İHTİYACI ARTTIKÇA TESİSLERİNİ GENİŞLETMEK
SURETİLE YURT HİZMETİNDE GÖREVİNİ YAPMAKTADIR.

Standard — 37

OECD'de meyve ve sebze Standardlarının uygulanması konusu görüşüldü

Yaş meyve ve sebze standardlarının uygulanması programı ile ilgili olarak Paris'te, 18-20 Mart tarihlerinde OECD'nun «Danışma Grubu», bir toplantı yapmıştır.

Meyva Suları Konusundaki C.A. Çalışmaları

Diğer taraftan, «Meyva Suları» nun milletlerarası standartlarını hazırlamakla görevli bulunan FAO/WHO Codex Alimentarius Komisyonu'nun ilgili komitesi de 25-29 Mart tarihlerinde Roma'da toplanmıştır.

Roma Ticaret Müşavirimiz Süleyman Çeşmebaşı, bu toplantıya Türk Standardları Enstitüsü adına da katılmıştır.

Bankalarda kullanılan kıymetli evrak standardlaştırıldı

Milletlerarası Ticaret Odası Bülteni'nden öğrenildiğine göre, Odaya üye bulunan bütün ülkelerdeki bankalar, kullandıkları kıymetli evrakı Oda'nın kabul ettiği kurallara göre üniform hale sokmuşlardır.

1 Ocak 1968 tarihinde yürürlüğe giren bu sistemi, şimdiye kadar 34 üye ülke kabul etmiştir. Türkiye de bu ülkeler arasında bulunmaktadır.

DÜNYA TÜKETİCİ BİRLİKLERİ KONFERANSI

Milletlerarası Tüketici Birlikleri Teşkilatı (IOCU) nun, her iki yılda bir düzenlenmekte olduğu Dünya konferanslarından beşincisi, bu yıl Birleşik Amerika'da, New York Eyaleti'nin Bronxville şehrindeki Sarah Lawrence Kolejinde yapılacaktır.

26 Haziran'da başlayarak 1 Temmuzda bitecek olan bu konferansın konusu, «Tüketici haklarının Dünya ölçüsündeki önemi» olarak tesbit edilmiştir.

YENİ ISO REKOMANDASYONLARI

No.	ADI	Fiyatı İsviçre Fr.
ISO/R 611 (1967)	Motorlu Araçların ve Bunların Trey-lerlerinin Frenlenmesi - Terminoloji	12.—
ISO/R 581 (1967)	Kaynak Edilebilirliğin Tarifi	4.50
ISO/R 601 (1967)	Maden Kömürü ve Kok'daki Arseniğin Tayini	12.—
ISO/R 615 (1967)	Çapları 3,15 mm veya Daha fazla olan Elektrodlarla Yapılan Kaynaklarda, Kaynak Dikişi Malzemesinin Mekanik Özelliklerinin Tayini Metodları	12.—
ISO/R 618 (1967)	Kâğıt-Tek Yapraklar Dahil, Kâğıt Malzemenin Kenarları Kesilmiş Boyutları	4.50
ISO/R 625 (1967)	Maden Kömürü veya Kok'da, Karbon ve Hidrojenin «Liebig» Metodu ile Tayini	12.—
ISO/R 627 (1967)	Esas Kaynak Pozisyonları ve Düz Kaynaklarda Elektrod Meyli ve Hareketlerinin Tarifleri	4.50
ISO/R 628 (1967)	Haşere Öldürücü Maddeler için Ortak Adlar Yedinci Liste	9.—
ISO/R 629 (1967)	Çeliğin Kimyasal Analizi-Manganez Tayini (Spektrofotometrik Metod)	9.—
ISO/R 631 (1967)	Mozaik Parke Levhaları	9.—
ISO/R 632 (1967)	Bir Elektrodun, Derine İşleyen Elektrod Olup Olmadığının Tayini Metodları	6.—
ISO/R 635 (1967)	Az Alaşımli, Yüksek Çekme Dayanımlı Çeliklerle, Sade Karbonlu Çeliklerin Ark Kaynaklarında Kullanılan Kabuklu Elektrodların Sembol Kodları	12.—
ISO/R 637 (1967)	Az Alaşımli, Yüksek Çekme Dayanımlı Çeliklerle, Sade Karbonlu Çeliklerin Gaz Kaynaklarında Kullanılan Dolgu Çubukları ile Meydana Getirilen Kaynak Malının Mekanik Özelliklerinin Deney Metodları	6.—
ISO/R 639 (1967)	Çeşitli Dillerde Semboller, Ülkeler ve Otoriteler	15.—
ISO/R 626 (1967)	Alın Birleştirme Kaynaklarında Dayanım Hesabı	3.—
ISO/R 636 (1967)	Az Alaşımli, Yüksek Çekme Dayanımlı Çeliklerle, Sade Karbonlu Çeliklerin Gaz Kaynaklarında Kullanılan Dolgu Çubukları için Sembol Kodları	6.—
ISO/R 292 (1967)	Plâstikler - Polietilen ve Polietilen Karışımlarında Erime - Akma İndeksinin Tayini	9.—
ISO/R 602 (1967)	Kömürdeki Mineral Maddelerin Tayini	9.—
ISO/R 605 (1967)	Baklagiller - Muayene Metodları	9.—
ISO/R 612 (1967)	Motorlu Taşıtların ve Bunların Trey-lerlerinin Boyutları - Gösteriliş ve Tarifler	18.—
ISO/R 623 (1967)	Mantar Tapalar - Terimler	9.—
ISO/R 592 (1967)	Esas Yağların (Essential Oils) Optik Rotasyonunun Tayini	6.—
ISO/R 606 (1967)	Kısa Hatveli Presizyon Transmisyon Rulmanlı Zincirleri ve Zincir Çarkları	24.—
ISO/R 619 (1967)	Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları - Krem Tayini	12.—

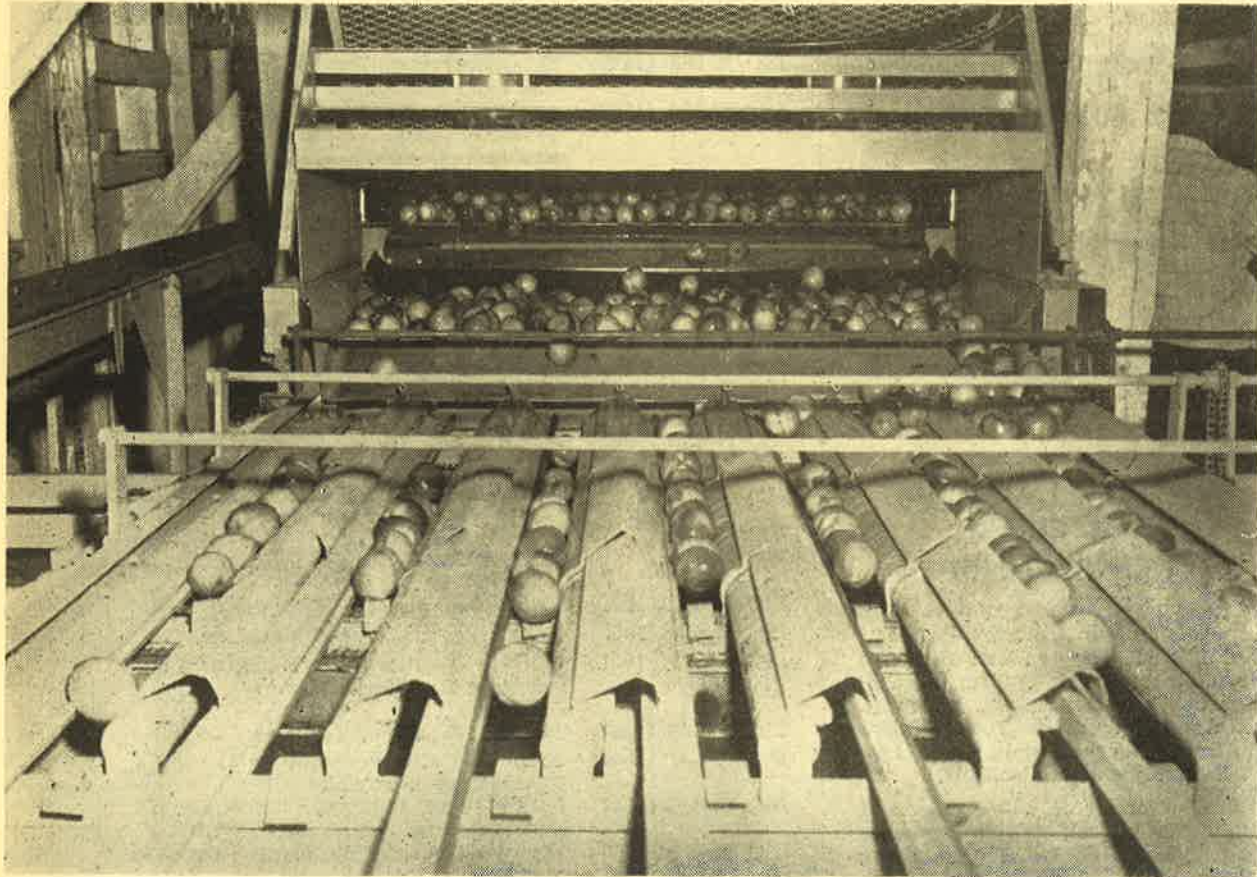
TARIMSAL ÜRÜNLERDE STANDARD ÖNCESİ TEDBİRLER

Muzaffer UYGUNER

Standard yapımında tam bir zincirleme çalışmanın ne kadar zorunlu olduğunu, standard ile biraz ilgilenen herkes bilir. Ham maddesi standardlaştırılmayan bir mamulün standardının yapılması kolay olamaz. Böyle bir durumda, imalâtçı, standard olmayan ham maddeyi standardlaştırarak ve imalâtında bundan sonra kullanacaktır. Aksi halde, standardına uygun bir madde imal etmesi mümkün değildir.

Sanayide, ham madde kadar mamul maddenin de standardlaştırılması bir dereceye kadar kolaydır. Fakat, topraktan çıkarılan maden cevherlerinin ve topraktan elde olunan meyve, sebze ve öbür tarım ürünleri ile hayvansal ürünlerin standardlaştırılması öyle kolay değildir.

Maden cevherlerinin tenörlerine göre sınıflandırılması mümkün olabilir ise de uygulamada sınıflara ayırmak kolay olmaz gene de. Tarım ürünleri ile hayvansal ürünlerin standardlaştırılması daha da zordur. Çünkü bu ürünlerin boyları, renkleri, kokuları, tadları hava, su, güneş ve toprak gibi doğa şartlarına göre değişir. Türklere göre yapılacak bir standardlaştırmada bu şartlar etken olduğu gibi tohumun da en büyük etken olduğunu anımsamak gerekir. Bilindiği üzere, tohumlar, zamanla bazı değişikliklere uğramakta ve asıl türünün özelliklerinden ayrı özellikler göstermeğe, yabancılaşmağa başlamaktadır. Değişebilen, yabancılaşan ve melezleşen tohumların islahı konusu ortaya çıkmaktadır böylece. Bu amaçla, her ülkede tohum islah çalışmaları yürüten ve yöneten teşkilât ve tesisler bulunmaktadır. Hattâ, bazı ülkelerde, tohumları ve bitkileri islah etmek, yeni varyeteler elde etmek hususunda koruyucu kanuni tedbirler de alınmış ve bitkisel yenilikler için ihtira beratı verilmesi yoluna gidilmiştir (1). Ülkemizde, böyle bir beratlı koruma sözkonusu değildir bugün için. Ancak, 21/8/1963 tarih ve 308 sayılı «Tohumlukların Tescil, Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanun» ile bu konuda ileri bir adım atılmış olduğunu belirtmeliyiz. Bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklere ve 15/8/1967 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Tarım Bakanlığı Tebliği'ne göre buğday, arpa, yulaf, mısır, tütün, çeltik, pamuk, ayçiçeği, domates, patlıcan, bakla, bezelye, havuç, pancar, pırasa,

Turuncgillerin Packing House'da ayırımı yapılırken

Standard öncesi tedbirlerin hayvancılıkta da alınması gerekir

fasulye, biber, karpuz, ispanak, marul, çayır otları ve yem bitkilerinin tohumları veya çekirdekleri kontrola tabi bulunmaktadır. Bunun dışında kalan meyve ve sebzelerle hububat ve bakliyat için kontrol sözkonusu değildir şimdilik.

Anılan Kanun, tarımsal ürünlerin standard öncesi çalışmalarını kolaylaştırıcı ve sağlayıcı en büyük araçtır. Fakat, görüldüğü üzere, bütün tohumlarla çekirdekleri kapsamamaktadır. Bu durum, standardlaştırma yönünden elbette büyük bir boşluktur.

Asıl boşluk, tarımsal ürünlerin olgunlaşma aşamasında görülmektedir. İnciri ele alalım. İncir, bir ilek aracılığı ile dölenen bir meyvedir ve dölleme sırasında bu sineğin meyve içinde kalması doğaldır. Fakat, gereği gibi bakım yapılmayınca daha bir çok sinek de meyvenin içine kurtçuklarını kolayca bırakıverir. İncir standardı yapılırken bu durum güçlükler yaratmaktadır. Bütün dünya, 1-2 kurtçuğa müsaade ederken bizim incirlerimizde 7-8 kurtçuğun bulunması elbette standardlaştırmayı güçleştirir ve standard yapanları kara kara düşündürür. Bu gibi durumlar, başka meyve ve sebzeler için de sözkonusudur. Üzerlerinde bulunan asalakların, kurt yemiğinin, ilaç lekeleriyle artıklarının bulunması daha başka sorunları da çıkarmaktadır ortaya. Sağlık sorunu bunların en başında gelmektedir (2). Standard yapılırken bu hususların da gözünün de tutulması şarttır.

Çok önemli bir konu da türlerin birbiri ile karışması sonucunda ortaya çıkan durumdur. Özellikle çabucak melezleşen bazı bitkilerle meyveler konusunda bilginle ve bilimle mücehhez olmamız gerekir. Söz gelişi, uzun ve ince elyaflı pamuk ekilirken çevresinde belirli bir uzaklıkta başka tür pamuk ekilmemesi şarttır. Aksi halde, çabuk bir melezleşme sonucu istenen sonuç alınmaz. Bunun

gibi bir durum da mandalinada söz konusudur. Klemantinlerin çevresinde bulunan başka türden bir mandalına, bu aranan mandalinanın bozulmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden, tarım uzmanlarının bu hususları gözönünde tutmaları, ekici ve dikicileri uyarmaları ve gerekiyorsa bu konuda kanunî yasaklara gidilmesini sağlamaları en iyi bir çare olacaktır.

Tarımsal ürünlerin toplanması ya da devşirilmesinin de standardlaştırılmada olumsuz ya da olumlu etkileri vardır. Sözgelisi, pamukların, koza döküntüleri ile birlikte toplanması, yapağının pisliklerle birlikte kırılması, meyvelerin ağaçlardan elle birer birer toplanacağı yerde sırıklarla vurularak düşürülmesi bu arada sayılabilir. Böylece, pamukların temizlenmesi, yapağının yıkanması zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Sırıklarla düşürülen meyveler ise çok çabuk çürür.

İşte bütün bunlar, tohumların ıslahı, ağaçların aşılınması, tür ve varyetelerin geliştirilmesi, tarımsal ürünlerin bakımı ve toplanması standard öncesi çalışmalarıdır. Üzülerek söylemeliyiz ki bu çalışmalar gereği gibi yapılamamaktadır ülkemizde.

Tarımsal ürünlerde standard öncesi tedbirlerle ilgili, hem de çok yakından ilgili olan bir konu da boyutlara ayırmak için kullanılması gereken araçlardır. Standardlaştırmada, boyutlara ayırmann çok büyük bir önemi bulunduğunu tekrar gereksiz buluruz. Bu arada, bazı meyvelerin mumlanması için bazı tesislerin de kurulmasına zorunluk vardır. Çürümeyi önlemek amacıyla portakalların mumlandığı bilinmektedir. Ama böyle bir tesis yoktur ülkemizde. Meyve ve sebzelerin korunması için soğuk hava depolarına ihtiyaç vardır. Portekiz, bu gibi tesisler kurulmasını plânlarına almıştır. Bizde de böyle tesislerin kurulması için gere-

ken tedbirler alınmalı ve kurulması teşvik edilmelidir.

Hayvansal ürünlerde de durum böyledir. Türlerin ıslahı için damızlıklar yetiştirilmekte ise de bunlar çabucak bozulmaktadır. Hayvansal ürünlerle ilgili durum bu yüzden düzelmemekte, halkın bilgisizliği yüzünden standardlaştırmaya gidilememektedir. Piyasada satılan sütlerin mikroplu olması bir süt standardının yapılmasını mümkün kılmamaktadır. Çiğ sütlerdeki milyonlarca bakterinin redüksiyondan sonra bile standard sayıya düşürülmesi sağlanmadığından pastörize süt standardını yapmak imkânı hasıl olamamaktadır. Sütlerin, ahırlarda nasıl ilkel olarak sağıldığı, hayvanın memesinin ve sağılan kabın nasıl kirliliği olduğu herkesce bilinen bir gerçektir. Akşamdan sağılan sütlerin pişirildiği ve sonra çiğ süt olarak satılıp pastörize süt imalinde kullanıldığı da bilinmektedir.

Bu açıklamalar, tarımsal ürünlerde standard yaparken yenilmesi gereken güçlükleri ortaya koymuştur sanırız. Ortak Pazar meyve ve sebze standardlarının 1967 ve 1968 yılları başından itibaren mecburi yürürlüğe konulduğunu biliyoruz (3). Biz de Ortak Pazar üyesi olduğumuz muza ve bu ülkelere ihracat yapmağa mecbur olduğumuza göre, bu malların standardlarını hazırlamağa mecburuz. Bunun için de standard öncesi tedbirleri almağa, bunları yakından izleyip gerçekleştirmeğe görevli ve ödevli saymalıyız kendimizi.

(1) Bu konuda daha fazla bilgi için bak: Muzaffer Uyguner, **Bitkisel Yeniliklerin Korunması**, Resmî Sınal Mülkiyet Gazetesi, sayı 104, Nisan Mayıs 1958. Freda Wuesthoff (Çev. Mubaffer Uyguner), **Nebatların Beratla Korunması**, aynı Gazete.

(2) Ankara köylerinde bazı çocukların ölümü üzerine yapılan incelemede, elmalar üzerinde kalan ilaç artıklarının bu ölümlere sebep olduğu anlaşılmıştır.

(3) Bu konuda bak: STANDAR, sayı 73.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

SERMAYESİ : 15.200.000,—

ESKİŞEHİR

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğla Fabrikası

Her Nevi Kiremit, Tuğla
ve Ateş Tuğlaları

En iyi kaliteli mallariyle daima
müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
İnönü Caddesi No: 59
Eskişehir

Telgraf adresi : KİREMİT
Telefon No. : 1364 . 2105

Standard — 39

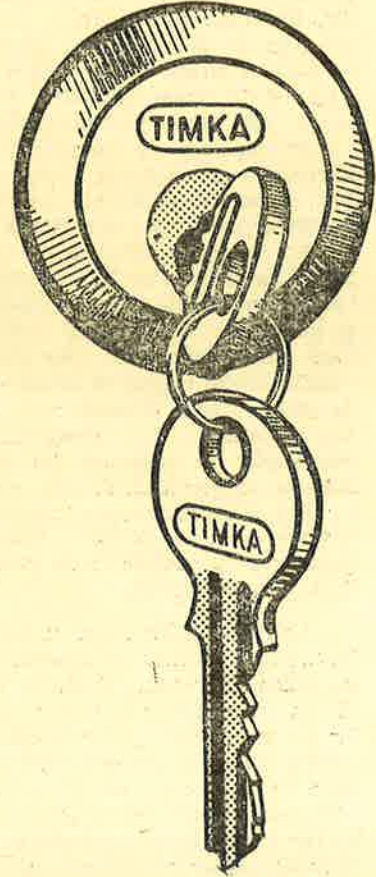
Cebinizdeki anahtardan başka
kimsenin açamayacağı
BİR KİLİT !

TIMKA

TÜRKİYENİN EN ESKİ VE TECRÜBELİ
SİLİNDİRLİ EMNİYET KİLİT FABRİKASI

Mamûllerimiz Türk standartlarına uygundur.

TIMKA İNCE MEKANİK İŞLERİ LİMİTED ŞİRKETİ
Topkapı - Maltepe caddesi No. 22 - İSTANBUL Tel. 21 46 81

Standard — 40

STANDARD SOHBETLERİ

KİŞİLİK

Armağan ANAR

İnsan denen yaratık fiziksel yönden standard kurallarına tamamen uygundur. İnsan iki ayağı üstünde yürür, ellerini alet gibi kullanır, düşünür, konuşur, vücudunda belirli görevleri yüklenmiş belirli organları vardır ve bunlar belirli kurallara uygun olarak işler.

Dış görünüşleri itibarile insanın, örneğin, elmadan farkı yoktur. Bakarsınız uzaktan hep birbirlerine benzerler. Onlar da elmaların Amasya, Starking, Golden, Hüryemez çeşitlerine ayrılması gibi karalar, beyazlar, sarılar diye çeşitlere ayrılırlar.

Elmalarla duygusal bir bağımız olmadığı için bir elmanın yerine pekâlâ başka bir elmayı boyabiliriz. Ama bir insanın yerine başka bir insanı koymak asla mümkün değildir. VeleVKi görevi sadece bir makinanın kolunu çevirmek olsun.

Dıştan bukadar standard olan insanı bir diğerinin yerine konmaz yapan nedir? Standard olmadığına şükredeceğimiz şey. Kişilik.

İle de standard açısından bakacağım dersiniz insanları kadınlar erkekler diye sınıflandırmak, esmerler sarışınlar diye tiplere ayırmak, akıllılar aptallar diye kalitelerini tesbit etmek kabildir. Herkes doğuyor, çocuk oluyor, okula gidiyor, bir iş tutuyor, evleniyor, çocuk yetiştiriyor, kendine bir çevre toplumda bir yer ediniyor öyleyse onları bir örnek kabul edebiliriz diye düşünebiliriz. Ama her insanın kendine has düşünceleri, davranışları, tercihleri, vardığı sonuçlar, yaşantısına verdiği bir yön bir şekil vardır. Hiç birinin çocukluğu, iş tutumu, evliliği, eriştiği olgunluk bir başkasınınkinin tam eşi değildir. Olamaz da. İnsanın kişiliği mutlaka onu bir yerde başkalarından ayırır. Varlığına kişiliğinin damgasını vuramamış kimseleri küçümsememiz de bundandır. Tahammül edemeyiz insanın bir örnek olmasına. İnsanlarla ilişkilerimizi ilginç yapan onların değişik kişilikleri olmasındandır. Her teşebbüsümüzde insan kişiliği faktörünü hesaba katmaya mecbur hissede-

riz kendimizi. Yaşantıya anlam verir çetin kişiliklerle ahenk kurabilmek, bazan onlara hakim bazan esir olabilmek çabası.

Ürkeriz de galiba insanın kişiliğinden. Boyuna insanları bir örnek farzeden düzenler kurmağa çalışırız. Uğraşırız devamlı bir örnek insan yetiştirmeğe. Terbiye, eğitim, politika insanı bir örnekletirmek amacını gütmek üzerine kurulmuştur. Bir sürü çocuğun aynı anlayış, zekâ ve kabiliyette olduğunu farzeder tek öğretmenin belirli bir programa göre onları eğitmesini ister, sanki bu mümkünmüş gibi çocukların hepsinden aynı sonucu almağı bekleriz. Politika insanların belirli işlerin yapılması ve belirli sözlerin söylenmesinin memnun edeceği esasına göre yürütülür. Hattâ şaşar politikacılar başka türlü düşünenler olmasına. Anneler terbiye diye bir örnekligi sağlık verirler çocuklarına.

Bir örneklilik kolaydır, rahattır, kârlıdır. Ama ticarete, sanayide, teknikte. Bunca çabaya rağmen insanlar kişiliklerini gözleri gibi sakınırlar. İyi de ederler.

Diyeceğim şu. Standardla uğraşmak insana herşeyde standard aramak, olmayı standardlaştırmak hevesi veriyor. Okadar da kolaylık ve rahatlığı var ki standardın; bu hevesi aşırılaştırmak işten bile olmuyor. Standarda önem verdiğimiz bu devirde korktum ben ya insanları da standardlaştırmaya kalkarsak diye.

İnsanlara standard yiyecek, standard ev, standard mamûl, standard bilgi, standard teknik verelim. Fakat bırakalım insan bunları kendi kişiliğine göre değerlendirsün. Kimini beğensün, kimini reddetsün, Reddettiğinin yerine daha iyisini istiyor diye daha iyisini sağlamağa uğraşalım. İlerleme böyle olur. Aşamalar daima kişiliklerinde sivrilikler olanların önderliğinde realize edilebilir. Kişilikleri standardlaştırmaya kalkarsak insanlar âlemi durgun bir suya döner. İnsan kişiliği standardlaşmağa karşıdır. Ve galiba tek şeydir yer yüzünde standardlaştırılması faydalı olmayan.

PROFİLO

SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

Her çeşit
alüminyum ve
demir doğrama işleri

Elektrikli
ev aletleri
imalât ve montajı

FABRİKA : İstanbul, Mecidiyeköy, 2. Taşocağı Sok. No. 26 - 28
Tel. : 47 79 90, Telg. . Profilode, P. K. 98 Beyoğlu

Salonlarında

‘İktisadî Devlet Teşekkülleri Semineri,, TSE’de Açıldı

Istanbul’da bulunan «Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti» nin düzenlediği İktisadî Devlet Teşekkülleri Semineri, 18 Mart sabahı Türk Standardları Enstitüsü Konferans salonunda yapılan açılış töreni ile başlamıştır.

Başbakan Süleyman Demirel ve Bakanlar ile seçkin bir davetli kitle-sinin hazır bulunduğu Seminer’de ilk konuşmayı Konferans Heyeti Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Nejat F. Eczacıbaşı yapmıştır.

Konuşmasında, Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti’nin kuruluşu, gelişimi ve toplantılar, seminerler şeklindeki faaliyetleri hakkında geniş bilgi veren Dr. Eczacıbaşı, Seminer programı ve konuşmacılar ile yorumcuları da takdim ettikten sonra Başbakanı kürsüye davet etmiştir.

İktisadî Devlet Teşekkülleri Seminerini, yurdumuza faydalı ve başarılı olması dilekleriyle açan Başbakan Süleyman Demirel, ekonomik hayatımıza büyük etkiler yapan bu kuruluşların kısa bir tarihçesini yaptıktan sonra, çalışmalarına esas olması gereken bazı prensipleri açıklamış ve İktisadî Devlet Teşekküllerinin, plânda yer alan karma ekonomi kurallarına göre, özel teşebbüsle fırsat eşitliği içinde hayatîyetini ve varlığını, kârlı ve verimli olma şartına bağlanmış müesseseler olarak rasyonel çalışma düzenine uymaları nı zarurî gördüğünü ifade etmiştir.

Daha sonra, özellikle memleketimiz için et, süt ve yem sanayi gibi konularda İktisadî Devlet Teşekkülleri tarafından yapılan rehberliğin, çevredeki halkın teknoloji bakımından yetişmesinde, üretimin kalite, miktar ve maliyet bakımlarından elverişli seviyelere yükselmesinde büyük ve faydalı etkilerinin, bu teşekküllerde sermaye terakümü için milletçe yaptığımız fedakârlıklara hak verdirecek ölçüde olduğunu da sözlerine ekleyen Başbakan, Seminerde elde edilecek sonuçlardan Hükümet olarak geniş ölçüde yararlanılacağını ümit edildiğini belirterek konuşmasını tamamlamıştır.

Seminere, konuk olarak katılmakta olan İngiltere Gelirler ve Fiyatlar Millî Kurulu Başkanı Mr. Aubrey Jones’dan sonra, açılış töreninde son konuşmayı Ekonomik ve Sosyal Etüdler Konferans Heyeti Yönetim

Kurulu Üyesi Prof. Dr. Memduh Yaşar yapmıştır. Seminerin Genel olarak takdimini yapan Prof. Yaşar’dan sonra da açılış töreni son bulmuştur.

Aynı gün saat: 15.00’de Devlet İstatistik Enstitüsü Konferans Salonunda başlayan seminer çalışmalarında ilk tebliği İstanbul Üniversitesi’nden Ord. Prof. Dr. Sıddık Saml Onar, «İktisadî Devlet Teşekküllerinin Mahiyeti» Konusunda vermiştir.

Bir hafta boyunca Seminerde ele alınan konuları ve ilgili tebliğleri hazırlayanları aşağıda veriyoruz.
Belli Başlı Dış Ülkelerde İktisadî

Devlet Teşekküllerinin Mahiyeti (Kemal Kurdaş), İktisadî Devlet Teşekküllerinin Reorganizasyonu Problemi (İsmail Ertan), İktisadî Devlet Teşekküllerinin Yatırım Politikası ve Bu Teşekküllerin, Kalkınma Plânının Gerçekleşmesinde Rollerini (Dr. O. Nuri Torun), İktisadî Devlet Teşekküllerinde Finansman Problemleri (Sadullah Aygün), İktisadî Devlet Teşekküllerinde Produktivite ve Rantabilite (Prof. Dr. Mehmet Oluç - Prof. Dr. Sabahattin Zaim), İktisadî Devlet Teşekküllerinin Fiyat Politikası (Dr. Oktay Yenil).

Geçtiğimiz ay içinde Türk Standardları Enstitüsü Konferans Salonunda, başka kuruluşlara ait toplantılar da yapılmıştır.

Bunlardan ilki, 25 Mart 1968 günü yapılan Karayolları Genel Müdürlüğü Bölge Müdürleri Yıllık Toplantısı’nın açılış törenidir. Bu törende, Bayındırlık Bakanı Orhan Alp de bir konuşma yapmıştır. Yukarıdaki resimde Orhan Alp konuşurken görülmektedir.

Diğer taraftan, 28 Mart günü Türkiye Halk Bankası ve 29 Mart’ta da Türkiye Öğretmenler Bankası, yıllık genel kurul toplantılarını TSE Salonunda yapmışlardır.

«Standardizasyon ve Ev Kadını»

(Baştarafı 10. sayfada)

sini, kiler yerini tutan dolapları, yemek yeniyorsa yemek masasını göz önünde tutmak ve ev kadınının bir günde bu çeşitli araç ve gereçler arasında kaç defa dolıştığını, kaç adım attığını; en çok hangilerini ayrı ayrı veya birbirine paralel olarak kullandığını tesbit etmek suretiyle bir düzen yaratmak amacı güdülmektedir. Yapılan mutfak yerleştirme standartlarında, en çok kullanılan araçlar bir araya getirilmekte ve en az başvurulanlar en uzak köşelerde yer almaktadır. Böylece, tezgâhta ayıklanan sebze döktüğünü tezgâhın altındaki çöp tenekesine boşaltmak, ayıklananları yanındaki muslukta yıkadıktan sonra hemen bitişikteki ocağa koymak; buna mukabil içki şişelerini, piring ve benzeri kiler malzemesini mutfağın öbür köşesindeki dolaba yerleştirmek; yüksek raflarla boy hizasındaki rafları ve eğilerek kullanılabilecek alt kat raflarını yine aynı düşünceyle, en çok lüzumlarını tam boy hizasına getirmek suretiyle dağıtarak düzenlemek bu konudaki standartlardan en iyi şekilde faydalanmayı sağlar.

Sözlerime son verirken göstermiş olduğunuz dikkatten ötürü hepinize ayrı ayrı teşekkür eder, standartların ev kadınına getirdiği faydaları belirtmeye çalıştığım bu konuşmada bir hususu daha açıklamak isterim. Standard, hiçbir zaman resim, heykel gibi sanat eserlerine, buluş ve kreasyonlara uygulanamaz. Hanımlarımız, bildiğiniz gibi, giyim kuşam konusunda standartlardan nefret ederler, elbiselerin kupon kumaştan olmasına, renk ve desen bakımından bir başkasına benzememesine itina gösterirler. İşte bunlar standard dışı mallardır. Meselâ bir Christian Dior'un modeli hiç bir zaman standard değildir. Ama bu model meselâ La Fayette Mağazası ahr da konfeksiyon halinde piyasaya çıkarırsa, işte o zaman bu mallar da standard olur.

Hepinizi tekrar en derin hürmetle selâmlarım.»

Konuşmasını bu şekilde tamamlayan Faruk A. Sünter'e hazır bulunan dinleyiciler, bazı sorular yöneltmişlerdir. Bunlardan, son zeytinyağı olayı ile ilgili olarak, bu madde hakkındaki standardizasyon çalışmalarını soran öğretmen Ayhan Duruoğlu'na Sünter şu cevabı vermiştir :

« Bu taşgış problemi daha önce Türk Standardları Enstitüsü'ne intikal etmiş ve Enstitü tarafından «Yemeklik Zeytinyağı» standardı hazırlanmıştır. Hükümet tarafından mecburi olarak yürürlüğe konmuş bulunan bu standarda göre, halen açık kaplarda zeytinyağı satışı yasaktır.

Satın alırken zeytinyağı kutuları üzerinde, o mal ile ilgili kalite ve

miktar hakkında bütün bilgileri bulunmanız mümkündür.

Piyasadan bir mal satın aldığınız zaman bir bozukluk hissederseniz, onu hemen, bölgenizdeki Sanayi Müdürlüğüne şikâyet etmeniz gerekir. Bu konuya temas edildiği için ayrıca teşekkürlerimi sunarım; zira, Üniversiteli Kadınlar Derneği'nin yayması gereken bir fikir vardır, o da, «adam sen de» cilikle mücadele edilmesidir. Devletin kontrol kadrosu yetersiz olduğuna göre, bizlerin de fert olarak bu işlerde yardımcı olmamız gerekir. Bir yerde, bozuk bir mal olduğunu ihbar edecek olursanız, durumun düzeltilmesine hizmet etmiş olursunuz.

Türk Standardları Enstitüsü olarak bu konuda biz de bir rol almak istedik ve TSE markasının uygulanmasına başladık. Sizlere dağıtılan broşürlerde bu markaları göreceksiniz. Bu markalar, doğrudan doğruya malların standartlarına uygunluğunu belirtmektedir. Malına güvenen firmalar, TSE'ye müracaatla, markayı kullanma izni istemektedir. Enstitü de uzmanları vasıtasıyla bu firmanın fabrikasını ve mallarını kontrol etmekte ve standardına uygunluğunu tesbit ettiği takdirde bir anlaşma ile markayı kullanma iznini vermektedir. Anlaşma devamınca artık firmanın malları her yerde sık sık kontrol edilmektedir.

Böylelikle alıcılar, markayı gördükleri zaman, güvenle ve aldanmadıklarını bilerek mal satın almaktadırlar. Bütün uygar memleketlerde Fransa'da, İngiltere'de, İsveç'te, Belçika'da, İsviçre'de olduğu gibi, bu sistem için en çok ümit bağlanacak bir kontrol yoludur.

Enstitü'nün kontrolörleri, ilgili mallarda, anlaşmaya aykırı bir durum tesbit ettikleri takdirde, firmaya

ağır ceza hükümleri uygulanmaktadır. İlk olayda, malı satın alanların zararları tazmin ettirilmekte; ayrıca para cezası alınmaktadır. İkincide ise, anlaşma fashedilmekte ve bu durum gazetelerle ve radyolarla ilân edilmektedir.

Bu uygulama, şimdilik kablolar konusundaki marka anlaşmaları ile başlamış bulunmaktadır. Öyle umuyoruz ki, yakın bir gelecekte, diğer pek çok madde için de marka anlaşmaları yapabileceğiz. Mamafih siz şimdiden not ediniz ve bir malın üzerinde TSE'nin haklava dilimi şeklindeki markasını görürseniz onu güvenerek satın alınız.»

Standardların yapılmasında priorite sırasının ne olduğu ve içme suyunun standardının yapıp yapılmadığı şeklindeki sayın Kıymet Tezel'in sorusuna da şu şekilde cevap verilmiştir :

«Standardların yapılmasında ilk olarak kalkınma plânları ve yıllık programların TSE'ye verdiği görevler gözönünde bulundurulmaktadır. Bunların içinde de, doğrudan doğruya tüketici kitlesini ilgilendirenler ön sırayı almaktadır.

İçme suyu standardını hazırlamış bulunuyoruz. Ancak yine tekrar edeyim ki, standartlar TSE tarafından yapılmakta; fakat Devletçe uygulanmaktadır.»

Bu suretle tamamlanan konferanstan sonra, standardizasyon, marka uygulaması ve kalibrasyon konuları ile ilgili TSE'ye ait iki teknik film gösterilmiş ve filmler, Dernek üyeleri tarafından ilgi ile karşılanmıştır.

Diğer taraftan, dinleyicilere TSE yayınlarından olan broşürlerle, «Standard» Dergisi'nin son sayısı da dağıtılmıştır.

İş Adamları

TÜRKİYE
İKTİSAT GAZETESİ

Okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi olayları yakından takip edebileceğiniz yegâne gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dir

Abone için müracaat :

Karanfil Sokak No. 56, Bakanlıklar - Ankara

Standard — 43

SUMMARY OF CONTENTS

VOLUNTEERS TO ENSURE IMPLEMENTATION OF STANDARDS

p. 3

By Faruk A. SÜNER

When I was recently talking to members of the Turkish Women's Alumni Association, I felt that I was facing an important power while addressing the distinguished representatives of women who play an active part in the Turkish consumers' economy.

In fact, from the moment I started to prepare my speech on «Standardization and the Housewife» I began to ponder upon the kind of cooperation I would ask of them.

During the discussion period of my talk, some of the questions put forward gave me the opportunity to mention the institutions and organizations which developed under the leadership of women.

Standards and products prepared in conformity with standards cannot be fully of use for the economy of a country unless these standards are properly brought under regulation and implemented without interruption. From implementation we understand voluntary auto-control carried out by the producer and imposition of penalties in the case of violation of mandatory standards to ensure conformity with standards.

Ministry inspectors are responsible for the implementation of mandatory standards. We also know that because the number of these persons is limited, they cannot carry out adequate inspection in a variety of branches of production all over the country. For this reason, it is not possible to check whether or not the commodities are in accordance with mandatory standards.

It can thence be deduced that unless our inspection systems are reinforced with voluntary helpers, the objective of standards cannot be fully achieved.

The kind of cooperation we expect from the Turkish Women's Alumni Association is their willingness to assist the government inspectors in supervising the implementation of standards and report any default they encounter to the proper authorities with a view to eliminating the dishonest producers from the market.

In civilized countries today, women take an active part in keeping an eye on the market. Consumer cooperatives in developed countries and unions and federations of these bodies have advanced to such a level that they have their own factories, farms, orchards, dairies and provide the best and cheapest commodities for their members by eliminating the middlemen and furnishing information on standards, quality and

prices through publications and talks over the radio and television.

The consumer cooperatives, unions and federations have grown so strong financially that national institutions charged with the duty of preparing standards feel obliged to consult them and ask for their views while preparing standards. Similar cooperation can also be seen at the international level in the case of the newly established International Standards Steering Committee for Consumer Affairs which is composed of representatives of ISO, IEC, International Organization of Consumer Unions (IOCU), International Centre for Quality Production (CIPQ), International Federation of Purchasing (FIA), and International Labelling Centre (ILC) whose task is to coordinate the work and demands of the international standardization organizations and the various consumer bodies in this field.

The Turkish Women's Alumni Association could take it upon themselves to lead the way for the formation of consumer cooperatives.

MESSAGE

p. 4-5

The text of the message of the new ISO President, Mr. Faruk A. Süner, has recently been distributed by the Central Secretariat to all member bodies. The text reads as follows:

«At the moment of taking up the office of President of ISO, may I express my sincere appreciation for the great honour which you have bestowed upon me and for the confidence you placed in me on the occasion of the Moscow General Assembly. I am fully aware of the importance of the responsibility which befalls the President of a world-wide organization such as ISO and of the immensity of the task with which you have entrusted me, which becomes even

more evident in the light of the achievements of my distinguished predecessors.

The importance of standardization is so widely recognized, especially in organized international commercial exchanges, that governments are anxious to have as many international standards as possible. The many organizations set up to meet this need are endeavouring to prepare more and more international standards and thus, as I pointed out four years ago when I was a Member of Council, the proliferation of bodies dealing with standardization tend to make us lose sight of one of ISO's objectives—the unification of national standards—and results in an inflation of standards. To remedy this situation, we must maintain very close relations between ISO and other bodies dealing with standardization, and pursue our efforts towards one world standard for each product, for each dimensional or qualitative concept, for each method of testing and sampling.

Taking into account the important role played by standardization in developing countries, it is obvious that one of our main objectives must be to educate them in this activity and to organize standardization in these countries so as to bring new members into the ISO family. We must never lose from sight the need to present and spread the concept of standardization at every opportunity and to do our utmost to make it known throughout the world.

As I declared in Moscow, the fulfilment of important tasks cannot be achieved by the mere efforts of the President or by a group of responsible individuals but solely by team work. It is therefore essential to strengthen the Central Secretariat to enable it to better carry out the tasks which it is called upon to execute. Similarly, the international technical secretariats must work in harmony and we must do everything possible to secure the full cooperation of all member bodies and of our sister organization, the IEC. May I take this opportunity to remind you of the Resolution of the Moscow General Assembly calling upon the Governments of all countries to take every possible action to promote national and international standardization for the benefit of world progress, and to voice the hope that you have already begun to take positive steps to give effect to the spirit of this Resolution.

I am convinced that with the combined efforts of the members of Council, and especially those who have been entrusted with specific responsibilities such as our Vice-President, Mr. Binney, and our Treasurer, Mr. Hentsch, no economic or financial measure will be overlooked to enable our parent organization to follow the path of progress defined by our General Assembly, and I am convinced that each and every one of you will give us your fullest support in the pursuit of this aim.

I would like to assure you that I will dedicate myself to satisfactorily carrying out the task entrusted to me by the 1967 General Assembly. On the other hand, I know that I can count upon your spirit of cooperation, for which I thank you here now, and that together we can look forward to a promising future for ISO»

TSE TECHNICAL COUNCIL

p. 6

The TSE Technical Council held two meetings in March and the following new Turkish Standards were adopted :

- 1) Classification of Copper-Nickel-Zinc Alloys (ISO/R 430)
- 2) Bushings for Alternating Voltage above 1000 V.
- 3) Round Spring Wire of Copper Alloys
- 4) Methods of Chemical Analysis of Manganese Ores : Determination of Silicon Dioxide (ISO/R 311)
- 5) Methods of Chemical Analysis of Manganese Ores : Determination of Barium Oxide Content (ISO/R 548)
- 6) Methods of Chemical Analysis of Manganese Ores : Determination of Zinc Content (ISO/R 551)
- 7) Chemical Analysis of Steels : Determination of Total Carbon — Gravimetric Method after Combustion in a Stream Oxygen (ISO/R 437)
- 8) Chemical Analysis of Steels : Determination of Total Silicon — Gravimetric Method (ISO/R 439)
- 9) Classification of Tin Bronzes and Special Tin Bronzes (ISO/R 427)

STANDARD FOR WALL BRICKS

p. 7

TSE's Construction Preparatory Group invited the representatives of the public and private sector as well as the representatives of all scientific and academic institutions in Turkey to review the draft of the standard for Wall Bricks before submitting it to the Technical Council for approval.

At the meeting held on the 19th March, it was agreed that the standard for bricks should be amended to conform to the standard for «Modules» also prepared by TSE regarding measurements and heat factors and that it should further be amended as per the standards for «Brickettes» and «Gas-Concrete Materials and Structural Parts» regarding pressure resistance.

WOOL CARPET YARNS TO BE STANDARDIZED

p. 7

The Textile Preparatory Group of the Turkish Standards Institution prepared a draft standard for Wool Carpet Yarns which was discussed at a meeting held at TSE on March 20th with the participation of all concerned.

The draft standard was generally approved with a few minor amendments.

STANDARDIZATION AND THE HOUSEWIFE p. 8-10

Mr. Faruk A. Sünter, President of the International Standardization Organization and the Turkish Standards Institution, addressed the members of the Turkish Women's Alumni Association at a meeting held by the said Association on 19th March 1968 on the subject of Standardization and the Housewife.

The Association, considering the importance of standards in daily life, had specifically asked Mr. Sünter to enlighten them on the relationship between standards and the daily activities of a housewife.

At the meeting, the first speaker was Mrs. Gürsoy, the Chairwoman of the Board of Directors of the Alumni Association, who introduced Mr. Sünter to the audience.

Mr. Sünter began his talk by stating that because it would take too long to explain the technical aspect of standards and standardization, he would confine himself to talking about the uses of standards for the housewife, in other words, the common characteristics of women even if they are graduates of universities.

He then went on to say that women, and in many cases men, spend a lot of time buying the daily needs of the family. The first consideration when shopping is generally to get the most for one's money, and not to be misled regarding quality. Standards are of the greatest help to achieve this. If the material you buy shrinks after washing or ironing, or if the fruit on top of the box hides the rotten ones underneath, it shows that standards are lacking. Standards protect the consumers against fraud and adulteration.

Mr. Sünter subsequently explained how and by whom standards are made and used.

He then gave a short history of the Turkish Standards Institution, followed by a picture of the present situation.

He concluded by saying that service standards are as essential for the comfort of a family as product standards. A well arranged kitchen, spacious cupboards and closets, a conveniently located sink are the product of service standards, which save time and energy for the woman working in it.

LABORATORY ACTIVITIES

p. 14-15

This paper deals with the activities of the TSE laboratories in the course of March, 1968 and gives the results of some interesting tests and investigations.

STANDARD FOR AUTOMOTIVE BRAKE LININGS

p. 16-17

Brake linings, the standard for which has been accepted by TSE's Technical Council, are very necessary for the safeguarding of life and property. The need for this standard grew stronger as the number of Turkish brake lining manufacturers increased. The manufacture of brake linings requires extensive technical knowledge and thorough laboratory inspection, and each needs to be checked separately. The standard accepted by TSE's Technical Council is expected to give the needed order to the manufacture of these parts.

The first part of the standard covers the definitions and classification of brake linings. The standard allows two classes of brake linings and divides them into two types.

In the part devoted to inspection and testing, the method of checking the presence of the desired characteristics is explained.

The last part of the standards is devoted to the marking of brake linings.

COMMERCIAL PAPERS STANDARDIZED

p. 21

According to a news item in the bulletin of the International Chamber of Commerce, banks in all the countries which are members of the said Chamber have agreed to standardize the commercial papers used by them.

The new system, which has been in effect since January 1st, 1968 has so far been adopted by 34 countries, including Turkey.

WORLD CONSUMER UNIONS CONFERENCE

p. 21

The fifth of the world conferences held by the International Organization of Consumer Unions every two years, will take place this year at Sarah Lawrence College in Bronxville New York.

The subject of this conference, which will commence on 26th June and end on 1st July, will be «World-wide Importance of Consumer Rights».

IMPLEMENTATION OF OECD FRUIT AND VEGETABLE STANDARDS

p. 21

The advisory group of OECD held a meeting in Paris between 18 and 20 March on the subject of the implementation of Fresh Fruit and Vegetable Standards.

Turkey was represented at the meeting by Turkey's Commercial Counsellor in Paris, Mr. Sadun Etensel.

C.A. Work on Fruit Juices :

On the other hand, the pertinent committee of the FAO/WHO Codex Alimentarius Commission in charge of the preparation of international standards on fruit juices met in Rome between 25 and 29 March.

Our Commercial Counsellor in Rome, Mr. Süleyman Çeşmebaşı, participated in this meeting on behalf of the Turkish Standards Institution.

PRE-STANDARDIZATION MEASURES IN AGRICULTURAL PRODUCTS

p. 22-23

Anyone who has some knowledge of standardization is aware of the necessity of an unbroken sequence of work in making standards. If no standard has been made for the raw material of a product, that product cannot be standardized. The manufacturer must first standardize the raw material to be able to manufacture a standard product.

Standardization of mineral ores extracted from the earth, and standardization of fruit, vegetables and other agricultural products is not as easy as the standardization of industrial products, because the sizes, colours, odours and taste of agricultural products vary under different natural conditions such as climate, water and sun. Natural conditions affect seeds as much as they do agricultural products. From this we come to the improvement of seeds.

In Turkey seeds are protected by law 308 «Registration, Control and Certification of Seeds». Under this law, the seeds for wheat, barley, oats, corn, tobacco, rice, cotton, sunflower, tomatoes, eggplant, horsebeans, peas, carrots, beets, leeks, green beans, peppers, water melons, spinach, lettuces, field grass and feed plants are subject to control.

This law is a most important tool to facilitate the pre-standardization phase of agricultural products.

What we lack is legislation to provide proper care during the maturing of agricultural products.

**SEMINAR ON STATE ECONOMIC
ENTERPRISES HELD AT TSE**

p. 27

The Seminar on State Economic Enterprises sponsored by the Economic and Social Studies Conference Board, Istanbul, started on 18 March with an opening ceremony held at TSE's Conference Room.

The opening speech was delivered by Dr. Nejat F. Eczacıbaşı, the Chairman of the Board. Dr. Eczacıbaşı talked about the founding and development of this Board as well as the meetings and seminars held until then. After introducing the programme and the speakers, Dr. Eczacıbaşı invited the Prime Minister, who was present accompanied by some of his ministers, to the podium.

Prime Minister Süleyman Demirel gave a short

history of the State Economic Enterprises in Turkey and emphasized the principles that should be taken into consideration in the seminar, expressing the opinion that rationalization should be applied to the work of economic enterprises in order to increase their usefulness to the mixed economy adopted by the State Planning Organization for the economic development of Turkey.

The Prime Minister then praised the State Economic Enterprises for the guidance and training they supplied to Turkish growers and producers.

Following the Prime Minister, the Rt. Hon. Aubrey Jones, Chairman of the National Prices and Incomes Board of the U.K., who participated in the seminar as a guest speaker, addressed the audience.